

0150-2070

Görüşler

ADANA HAKEMİ

TARAFINDAN ÇIKARILIR
AYLIK KÜLTÜR DERGİSİ

SAYI
20-21

EYLÜL
I. TEŞRİN **1939**

İÇİNDEKİLER

ATATÜRK'ten orduya selâm
İNÖNÜ'nün 29 Birinciteşrin 939 nutku
Başvekil Dr. Refik Saydamın nutku
Sivas—Erzurum Hattı
ATATÜRK'un Eseri	Nevzad GÜVEN
Genç Cumhuriyetimiz	Vehbi EVİNÇ
İNÖNÜ (Şiir)	Necmettin ESİN
Onaltıncı Yıl (Şiir)	Kenan YALVAÇ
Köroğlunun Gürcüstan seferi	Yalman YALGIN
Mezar Taşları	Taha TOROS
Gulek Yaylasında Yaz	Cengiz TURHAN
Türkmenler havası ve Kesikkerem	Vehbi EVİNÇ
Mum ve Meş'ale (Nesir)	Enver Çavuşoğlu
Bizde Tiyatro Mefhumu	Ziya İLHAN
AYET'lerden	A. Nihad ASYA
Nedimle Birlikte (Şiir)	Cenap M. Kozanoğlu
Kitap (Nesir)	Hamid Salih Asyalı
Karaltılar (Şiir)	Hamid Salih Asyalı
Mukaddes Aşkın İstirabı	Cengiz TURHAN
Atatürk inkılâbı Yolunda Türk köylüsü	Durmuş Türkmenoğlu
Atomu Parçalıyorlar	M. BAKSI
Fezada yeni felâketler ve Arzımızın ölümlü	Nâzım ALTINKAYA
Üç Muthiş Adam (Hikâye)	TANGÜNER
Çukurova Bir Anıda Daha Kavuştu
Antalya Kıyıları (Şiir)	Ziya İLHAN
Orman (Hikâye)	Nâzım ALTINKAYA
Gönül Bu (Şiir)	Kemal GÜNER
Sevgim (Şiir)	Ziya HAZER
Halkevi Çalışmaları

Cumhuriyetimizin Bânisi Ebedî Şef
ATATÜRK

İkinci Cumhurreisimiz Millî Şef
İSMET İNÖNÜ

Cumhuriyetimizin Millî Şefi

ATATÜRK

ATATÜRK' ten Orduya Selâm

Zaferleri ve mazisi insanlık tarihi ile başlayan, her zaman zaferle beraber medeniyet nurlarını taşıyan kahraman Türk ordusu,

Memleketini en buhranlı ve müşkül anlarda zulümden felâket ve müsibetlerden ve düşman istilâsından nasıl korumuş ve kurtarmış isen Cumhuriyetin bugünkü feyizli devrinde de askerlik tekniğinin bütün modern silâh ve vasıtaları ile mücehhez olduğun halde vazifeni aynı bağlılıkla yapacağına hiç şüphem yoktur.

Bugün Cumhuriyetin 15 inçî yılını mütemadiyen artan büyük bir refah ve kudret içinde idrâk eden büyük Türk milletinin huzurunda kahraman ordu, sana kalbî şükranlarımı beyan ve ifade ederken büyük ulusumuzun iftihar hislerine de terceman oluyorum.

Türk vatanının ve Türklük camiasının şan ve şerefini dahilî ve haricî her türlü tehlikelere karşı korumaktan ibaret olan vazifeni her ân ifaya hazır ve amâde olduğuna benim ve büyük ulusumuzun tam bir inan ve itimadımız vardır. Büyük ulusumuzun orduya bahşettiği en son sistem fabrikalar ve silâhlar ile bir kat daha kuvvetlenerek büyük bir feragatinefs ve istihkarî hayat ile her türlü vazifeyi ifaya müheyya olduğunuza eminim. Bu kanaatle kara, deniz, hava ordularımızın kahraman ve tecrübeli komutanları ile subay ve eratını selâmlar ve takdirlerimi bütün ulus muvacehesinde beyan ederim.

Cumhuriyet bayramının 15 inci yıldönümü hakkınızda kutlu olsun.»

**Türk Ordusu düşmana düşman,
Sulha dosttur.**

ATATÜRK'ün bu mesajı 29 İkteğrin 938 günü Ankarada Cumhuriyetin 15 inci yıldönümü merasimine başlanırken Başvekil Celâl Bayar tarafından okunmuştur.

İnönü'nün Nutku

Cumhurreisi Millî Şef İnönü Cumhuriyetin 16'ncı yıldönümü münaseletiyle Ankarada yapılan büyük geçit merasimine başlanırken Türk milletine karşı radyo ile bütün yurda yayılan aşağıdaki hitabede bulunmuştur:

Büyük Türk Milletine,

Bu sene millî bayramı, dünyanın fevkalâde hâdiseler içinde bulunduğu bir zamanda idrâk ediyoruz. Bütün milletlerin varlık kaygusu içinde yaşadıkları bu seneyi milletimiz, kendine güveni, millet hayatında nifaksız beraberliği ve vatan müdafası için kimsede şüphe bırakmıyan çetineligi ve hazırlığı ile, muvaffakiyetli bir imtihan suretinde geçirdi.

Aziz milletim,

Gelecek sene senin bu sarsılmaz vasıflarına, insaniyet âleminin, daha ziyade dikkat edeceğine emin ol.

Türk milletini, onun kahraman ve şanlı ordusunu, vatan istikbalinin kıymetli müjdesi olan genç evlatlarımızı muhabbetle selâmlarım.

Aziz vatandaşlarım, on altıncı Cumhuriyet bayramı hepinize kutlu olsun.

Başvekilimizin

16 ncı Cumhuriyet Bayramını açış nutku

Başvekil ve Cumhuriyet Halk Partisi Umumi Reis vekili Dr. Refik Saydam, Cumhuriyetin onaltıncı yıldönümü bayramını, 28/10/1939 günü radyoda söylediği aşağıdaki nutukla açmıştır.

Aziz yurttaşlarım,

Bugün, Cumhuriyetimizin on altıncı yıldönümü bayramı başlıyor. Hepinizi hürmetle selâmlar, tebrik ederim.

Cumhuriyetimizin bânisi Ebedî Şefimiz Atatürk'un aziz hatırası önünde hürmetle eğilerek söze başlıyorum.

Cumhuriyet rejiminin geçen on beş sene zarfında, Türk milletinin dahilî, haricî ve içtimâî hayatında vücuda getirdiği muvaffakiyetli eserleri ve inkilâpları burada tekrar edecek değilim. O eserler hersene biraz daha büyüyecek, o inkilâplar seyirlerini almış ve değişmez yollarında devam edecektir. Onu, hepiniz biliyorsunuz.

Her geçen Cumhuriyet yılının milletimizin hayatında, onun, bilinmiyen tarihlerdenberi devam edip gelen asil varlığını tebartız ettirdiği öyle hâdiselerle karşılaşılıyor ki, burada bir kaç sözle yalnız onu hatırlatmakla iktifa edeceğim.

Son bir sene içinde, Türk milletinin geçirdiği büyük imtihanları bir kere hatırlayınız. Vekarla, sukûnla, tarihine yakışan bir tavurla dünya milletlerinin gözü önünde cereyan eden bu imtihanlar kendisinin yeryüzündün medenî, dinamik milletlerinden biri olduğunu bir kere daha isbat etti.

Bu imtihanları geçirirken, Türk milletinin gösterdiği heyecanlı ve asil birlik ve en doğru yolda sukûnetle ve vakarla yürütmesi, bugün olduğu gibi istikbalde de iftiharla anılacak bir vakiadır.

Aziz vatandaşlarım,

Dünyanın en buhranlı bir devrinde, bugünkünden ve yarınından emin kuvvetli, hakkına güvenen ve birlik içinde yaşayan ne haricî ve ne de dahilî bir ıstırapı olmıyan bahtiyar bir millet olduğumuzu düşünerek 16 ncı Cumhuriyet yıldönümünü neşe ile geçirmenizi temenni ederim. Bizi, bu arzettiğim şerait altında bu neşeli güne ulaştıran Millî Şefimiz Reiscumhurbaşumuz İsmet İnönü'ne minnet ve şükranlarımızı arzeder ve Cumhuriyetin 16 ncı yıldönümü bayramının başladığını ilân ederim.

Sivas-Erzurum hattı

On altıncı inkilâp yılımızın en mes'ud hâdiselerinden biri Sivas — Erzurum demiryolunun işletmeye açılmış bulunmasıdır.

20/10/939 Tarihinde büyük tezahüratla yapılan açılış töreninde Nafia Vekilimiz Fuad Cebesoyun söylediği nutku bu tarihi günün değerli vesikası olarak karilerimize sunuyoruz:

Nafia Vekilinin Nutku

Sayın yurddaşlarım;

Bugün büyük Türk ulusunun yeni bir mazhariyetini kutlamak için burada toplanmış bulunuyoruz. Halk, idare ve hâkimiyetinin yegâne kalpgâhı olan Büyük Millet Meclisinin sayın mümessili ve İcraVekillerile kahraman ordumuzun Parti ve halkımızın güzide rükünleri ve mümtaz idare âmir ve memurları ile birlikte Erzurum demiryolunu resmen işletmeğe açıyoruz. Bu feyizli eserle yeni Türk devletinin bânisi Ebedî Şefimiz Büyük Atatürk'ün inkilâp ve terakki hamlelerini yüksek başarılarla perçimleyen ve bu arada demiryolu siyasetinin yüce hâmisini olan Millî Şefimiz Cümhurreisimiz İsmet İnönü'nün yüksek gayretlerinden biri daha tahakkuk etmiş bulunuyor. Bu suretle eski idare ve yıllarda umrandan geri kalmış olan bu diyarlara refah, hayat ve saadet getiren yeni demiryolu Şarkın bu güzel bölgelerini millî bünyemizin feyyaz kaynağı olan hükümet merkezine ve Garp vilâyetlerine bağlamış ve yakınlaştırmış bulunuyor. Bu vesile ile çok eski zamanlardanberi Şarkta Türklüğün şerefli bir merkezi olan ve bugün yepyeni bir medeniyet manzumesi halinde yeni bir umran hayatına kavuşan Erzurum ve havalisinde ki yurddaşlarımıza Büyük Cümhurreisimiz İsmet İnönü'nün selâmlarile iyilik dileklerini ve sayın Başvekilimiz Refik Saydamın sevgilerini sunmak benim için de ayrı bir bahtiyarlık teşkil ediyor. Bu şerefli vazifeyi fahr ile ifa ederken, aziz ülkemizin çelik ağlarla örülmesi için Cumhuriyet hükümetleri zamanında alınan

isabetli tedbir ve teşebbüsleri hürmetle kaydetmek ve bu mevzu üzerinde geçirilen merhaleleri kısaca gözönüne getirmek te yerinde bir hareket olur.

Demiryolu Siyasetimiz

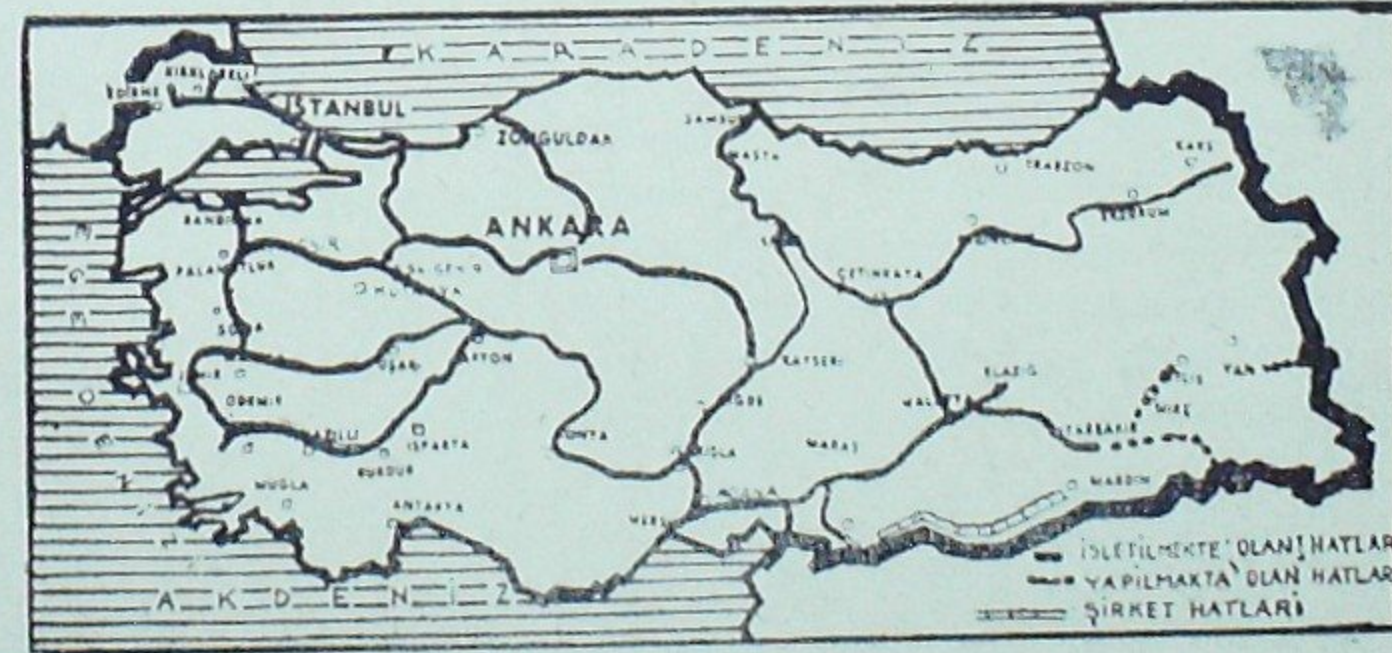
Nafia Vekili bundan sonra, Cumhuriyetin ilk kuruluş yıllarında 4176 kilometrelik demiryolumuz varken ve yabancı demiryolları Cumhuriyet hükümetince satın alınarak millete mal edilirken Büyük İsmet İnönü'nün, ihyakâr ve azimkâr eliyle başlayan demiryolu siyasetinin de az bir zamanda büyük bir inkişafa mazhar olduğunu ve bugüne kadar yeniden 3191 kilometrelik demiryolu inşa edilmiş bulunduğunu anlatmıştır.

Nafia Vekili nutkunun sonunda Erzurum hattının açılmasıyla Türkiye'nin bu kısmında demiryolu faaliyetine nihayet verilmiş olmayacağını, bu arada Sarıkamış — Kars hattının normal hale getirileceğini ve dostumuz Sovyet Rusya'nın demiryolu şebekesiyle birleştirileceğini izah etmiş, Adapazarından İsmetpaşaya kadar yeni bir hat yapılacağını da müjdelemiştir.

Nafia Vekili, daha sonra inşa edilmekte bulunan demiryolları hakkında izahat vermiş ve sözlerini şöyle bitirmiştir:

Aziz yurddaşlarım,

Eşsiz zenginlikler dolu olan güzel vatanımızın çok eski yıllardanberi umrandan geri kalmış bölgelerinde Cumhuriyet hükümetlerinin plânlı çalışmaları ile muhtelif sahalarda yükselen

Demiryollarımızı Gösterir Harita

büyük eserleri Cumhuriyet devrinin 16 yıl gibi kısa bir zamanında başarmış bulunmaktadır.

Ancak mahiyet ve hususiyetlere nazaran her biri büyük Türk Ulusu için başlı başına umran, refah ve saadet vasıtası olan bu güzide eserlerle tesislerin kuruluşunda demiryollarımızın aldığı önemli vazife büyük demiryol siyasetinin ısrarla tatbikinde gösterilen hassasiyetin ne kadar yerinde olduğunu tebarüz ettirmekte ve şu güneşli şahikalar altında doğan yeni Erzurum bile bu feyizli hareketin yeni bir ihtimali olarak gözlerimizin önünde yükselmektedir.

Sayın vatandaşlarım,

Cumhuriyet hükümetinin başardığı diğer işlerde olduğu gibi demiryol siyasetinin tahakkukunda dahi ilgili vazife sahiplerinin gösterdikleri yüksek gayret milli kabiliyetlerimiz bakımından da çok ıftihara değer. Bu itibarla Sivas — Erzurum demiryoluna ait işlerin görüşülmesinde öne çıkan zorlukların yenilmesinde değerli emekleri geçen mühendis ve fen memurlarımızla taahhütlerini yerine getiren müteahhitlere ve bu hayırlı işler de çalışan diğer memur ve işçilerimize teşekkür ederim. Bundan başka bu mes'ut toplantımıza iştirak eden Büyük Millet Meclisinin sayın Vekil ve mümessillerine, kahraman ordumuzun parti, ve halkımızın güzide rükünlerini, mümtaz idare âmir ve memurlarımızla bütün yurttaşları sevgi ile selâmlarım.

Bu suretle sözlerime son verirken Cihan harbi sonunda Ebedî Şefimiz Atatürk'ün Türk ulusunu esaretten kurtarmaya matuf hareket ve faaliyetlerine ilk merkez ve makes olmuş olan Erzincanın çelik ağırla hükümet merkezimize bağlanmasına büyük bir önem vermiş bulunan ve yüksek varlığı ile aziz yurdumuzu dün şimalden cenuba, bugünde garptan şarka bağlanan demiryollarımızın büyük hâmisî Millî Şefimiz İsmet İnönü ve onun izinde yürüyen yüce Türk ulusunun büyük adını sizlerin de minnet ve şükran duygularınıza tercüman olarak yâdederim.

Varolsun büyük milletimiz ve Millî Şefimiz!

Atatürkün Eseri

Yazan : NEVZAD GÜVEN

Türk milleti, bugün ikinci doğuşunun on altıncı yıl dönümünü de kutluyor..

Millet hayatımızdaki bu eşsiz günü büyüklüğünü söylemenin, durmadan tekrar etmenin faydası vardır. Bunun için de yine geriye dönmek ve bakmak lâzımdır.

Hiç şüphe yok ki, Büyük Türk Milleti uzun tarihinin muhtelif safhalarında birçok kötü günler, devreler geçirmiştir. Fakat 1919 da maruz kaldığı akibet kötü bir gün, büyük bir felâket değil, ölümün tâ kendisi idi.

Türk milleti taliin, hakkında verdiği bu ölüm kararına boyun eğmeyecek kadar mağrur ve asil bir millet olduğunu, insan aklının almıyacağı kadar büyük bir kahramanlıkla yaptığı Millî mücadelesiyle isbat etti.

Tarihin, üzerine çöken ağır hükmünü bir Herkül kuvveti silkti, attı. Asırlardanberi onu [Hasta] bilen dünya, gösterdiği bu hayatiyete mucize dedi. Yalan değildi. İnsanlık yeni bir [Bası badelmeyt] in şahidi olmuştu.

Fakat 1923 de Türk milleti daha büyük hayret ve hayranlık verecek diğer bir mucizeye başlıyordu. 1923 de Cumhuriyet ilân edildiği zaman dünya, bunu belki basit bir rejim değişikliği olarak kabul etmişti. Halbuki çok geçmeden gördü ki, bu tarih, yepyeni bir milletin, yepyeni bir hayata doğuşuna başlangıç olmuştur.

Bugün aradan on altı sene geçmiştir. On altı sene bir milletin hayatında bir göz kırpması kadar kısa bir devredir. Bu

göz kırpması esnasında katettiğimiz medeniyet ve inkişaf yolunun uzunluğunu anlamak için bir kere dönüp arkamıza bakmak kâfidir. Milletlerin aynası tarihtir. Biz de kendimizi görmek için bu aynaya bakmalıyız. Bugün ne kadar ileride olduğumuzu, ne kadar kuvvetli bulunduğumuzu, milletler arasında ne kadar sayılır olduğumuzu görmek için dünkü halimize bakalım. 1923 de başladığımız mucizenin ne kadar sür'atle tezahür ettiğini, gerçekleştiğini anlarız.

Bu on altı yılın gururunu, sevincini bugünkü bayramla içimizde bir kere daha tazelemiş oluyoruz. Fakat ilk defa olarak içimizde bu sevinç kadar derin bir de acı vardır: İlk defa Cumhuriyet Bayramını Atatürksüz yapıyoruz. Onun Büyük eserini tebci ettiğimiz şu günde, Onu aramızda, başımızda görmemek içimizi yakıyor. Fakat tesellimiz de acımız kadar büyüktür. Çünkü öksüz değiliz..

O kendinden sonra milletini teslim edecek en emniyetli elleri de hazırlamak suretiyle gözlerini dünyaya müsterih olarak kapamıştır. Bugün, Onun yerinde bulunan insan da milletine babalık yapabileceğini ve onun yerini doldurabileceğini kısa bir zamanda isbat etmiştir. Bunun içindir ki dün, Onunla kendimizi ne kadar kuvvetli hissediyor idiysek bugünde o kadar kuvvetli, bu gün de sevdiğimiz, inandığımız bir Şefin etrafında o kadar bir ve birleşik hissediyoruz.

Atatük'ün eseri, en büyük arkadaşının elinde, dünkünden daha muhteşem, yarın daha göz kamaştırıcı büyüklüklere namzed olarak devam ediyor..

Atatürkle bizim kadar
insanlık ta öğünsün.

Genç Cumhuriyetimiz

Yazan : VEHBİ EVİNÇ

Sayın dinleyicilerim, (1)

Cumhuriyetimizin on altıncı yılını kutluyoruz. Bu münasebetle güzel bir gece geçirmeniz için Evimizin hazırladığı konser arasında bu millî günümüzden de kısaca bahsetmek tarihi vazifemiz sayılır.

Büyük Türk inkilâbının temeli olan Cumhuriyetimizin 16 ıncı mes'ut yılına kavuşmaktan doğan sevincimiz sonsuzdur. Bu mes'ut günde kalplerimizin yeni bir imanla çarptığını ve 16 yıl gibi kısa bir zamanda büyük Türk milletinin neler başarmağa kadir olduğunu gördükçe göğüslerimiz kabarıyor ve böyle bir milletin bahtiyar çocukları olduğumuza kıvanç duyuyoruz.

Türk devrimi, bütün tarih boyunca bir benzeri daha vukua gelmemiş olan eşsiz bir beşer hâdisesidir. Bu hâdisenin bu millî cidalin, millî kalkınmanın en büyük kahramanı olan Atatürk'ü bu mutlu ve sevinçli günümüzde bütün varlığımızla anmak en kutsal ödevimizdir.

Bütün dünya milletlerinin birbirine girdiği, gayelerini ve yollarını şaşırıldığı şu zamanda, doğu ülkelerinin meş'alesi halinde parlayan Türkiye Cumhuriyeti, sulh ve sükûn dünyasının da en kudretli ve en şerefli bir varlığı olarak yükselmektedir.

Bu varlığı yaratan eşsiz Atatürk'ün hiç bir zaman ruhlarımızda sönmeyecek olan aziz hatırası, bizi daima zinde ve uyanık tutacak kutsal bir ateş ve millî bir sembol olacaktır. Asırları yıla sığdıran enerjik Türk başarıcılığının dünyayı hay-

(1) 28/10/939 Gecesi Halkevinde verilen konserde söylenmiştir.

rette bırakan güzel neticeleri önünde bir bayrak gibi dalgalanan Atatürk bize ebediyet yolunu açmıştır. Millî birliğin timsali olan İNONÜ başta olmak üzere 18 milyon Türk bu yolun üzerindedir. Dün gibi, bugün de yorulmak bilmiyen ve her gün biraz daha hamle kabiliyeti artan bir hızla büyük eser, büyük davâ üzerinde ilerlemekteyiz .

Enerjimizi söndürmemek, daima kuvvetlendirmek ve mazinin ibret verici sahnelerini gözümüzden bir an bile silmemek için hatıralarımızı biraz da bu mes'ud günlerin ötesindeki kara ve istirablı devrelere intikal ettirelim:

Büyük harbin neticeleri ve bizim harp sonu vaziyetimiz hepimizce malûmdur. Bütün dünya zihniyeti Türk milletine (ölü) gözüyle bakıyor. Mirasını paylaşmak isteyenler Türkün mezarını bir an evvel kazıya çalışıyorlar. Fakat o ne, bir mucize mi? Ölü sandıkları Türk milleti bir arslan heybetile her zamandan daha diri, tarihin her devrinde olduğundan daha canlı bir halde karşılarna dikilmiştir. Düşman hayrettedir.. Cihan hayrettedir...

Bir gün savaş meydanlarından zaferi müjdeleyen Ebedî Şefin sesi bütün vatan üzerinde dalgalanıyor. Onun o zaman verdiği emir: "Ordular, ilk hedefiniz Akdenizdir, ileri!" işareti bugün de kalplerimizde sihirli bir ışık gibi yanmakta ve biz bu ilk hedefin diğer bütün hedeflere varılacak kapıları açtığını görmekteyiz.

Millî istiklâle kavuştuktan sonra ikinci hedef; asırlardan beri Türk enerjisini kilit altında kısıktırak hapseden ve güzel zengin vatan topraklarının verimli hayat damarlarını felce uğratan saltanat idaresini yıkarak Cumhuriyeti kurmak oldu. Bundan sonra Türk milletinin maddî, munevî hayatında birbirini takib eden inkilâplar kaydedildi.

1923 yılı 29 Ekim'inin bugüne kadar geçen onaltı yıllık zaman, yalnız Türk inkilâp tarihinin değil, beşer kalkınma tarihinin de Türk milleti şerefine, sitayişle, en parlak zaferleri kaydettiğine şahittir.

Yirminci asrın büyük harikası olan Türk dünyasında hilâtin ilk yaradılış anlarına mahsus bir hava vardır. Herşey yeniden olurcasına değişmekte ve işlenmektedir.

Topraklarımızın bütün servet kaynaklarını, maden hazine-

lerini işletiyoruz. İktisadî sahada dünyanın birinci derecedeki devletleri arasındayız. Fabrikalarımız, bankalarımız, demiryollarımız, kültür müesseselerimiz her yıl biraz daha çoğalmaktadır.

İstikbali şerefle karşılamak için manevî kuvvetlerimizi de Cumhuriyet güneşiyle olgunlaştırdık. Türk benliği küflü hurafe zincirlerinden kurtularak tam istiklâline kavuştu, Bütün ruhi kabiliyetlerimiz, duygularımız yeni hayat ve ahlâk prensiplerine göre kültürle işlendi ve işleniyor.

Türk vatanında şimdi "Hepimiz, birimiz; birimiz, hepimiz için," parolası hummalı bir faaliyet türküsü halinde dudaklardadır. Daima iyiye, güzele, doğruya giden ışıklı bir yolun yolcularıyız. Büyük vatan parçası üzerinde kurduğumuz medeniyet eserlerini her gün biraz daha çoğaltacağız.

Türkiye devleti, vatan sınırlarını birer çelik kale halinde bekleyen feragat ve iman timsali şanlı ordusile, hükûmetin iç ve dış siyaselinde yarattığı emniyet ve güvenle dünyanın en hatırı sayılır, sözü geçer bir devleti olmuştur. Devletin bu şerefli mevkii istikbalde daha fazla artacaktır.

Cumhuriyet inkilâbının hepimizin her zaman gözle gördüğümüz, kafamızla değerlerini idrak ettiğimiz büyük realitelerini bu kısa konuşmamızda sözle canlandırmak şöyle dursun sadece saymakla bitirmeye bile imkân yoktur.

Cumhuriyetimiz 16 yılda ancak gençlik çağına girmiştir. Asıl bundan sonra kemalini gösterecek ve ihtiyarlamak bilmiyen bilâkis gittikçe gençleşen bir enerjile Türk gücünden kuvvet alarak istikbale akıp gidecektir. Bu nurlu rejimi Türk gençliğine emanet eden büyük Atanın ruhu müsterih olsun.

Başımızın, benliğimizin tacı İnönüye Tanrı uzun ömürler versin...

Vehbi Evinç

**Dağılan çöker. Daima bir,
daima toplu.**

İNÖNÜ

Doğdun yeni bir fecrin üstüne güneş gibi,
Mağrur dağlarda uçan kartallara eş gibi.
Parlak ışıklar gibi saçının nurlarından,
Yeni zaferlerin var daha yakın yarından.
Kudretli hamlelerin hayranla dolu senin,
En muazzam devrinin çelikten kolu, senin.
Söyle ümit bakışım; gönül yakan İNÖNÜ.
Türke en büyük kuvvet.. diye bakan İNÖNÜ
Hazır: daima hazır, sinirinde, etinde
Ülkünde, savaşında, parmak işaretinde.
Sana onsekiz milyon, tek kalp gibi vuruyor.
İmanla, cesaretle huzurunda duruyor.
Medeniyet, yükseliş yıldızı senden doğar,
Zaferlerin perisi ve kızı senden doğar.
Yüksel; seni burçlarda bir daha görsün tarih.
Defneden, ibrişimden bir şeref örsün Tarih.
Alkışlasalar Seni Okyanustan Atlasa.
Daha azdır küreden gök yüzüne atlasa.
Yer yüzünün en büyük Başkanısın ne mutlu,
Ulusun Sana kutlu, Sen ulusuna kutlu.
Bugün yeni bir hızın büyük galipleriyiz,
Dünyaya rehber olan kahraman Türk eriyiz.
Söyle: .. Ümit bakışım gönül yakan İNÖNÜ.
Türke en büyük kuvvet: .. Diye bakan İNÖNÜ.
Parlak ışıklar gibi saçının nurlarından,
Yeni zaferlerin var daha yakın yarından.

Necmettin Esin

Onaltıncı Yıl

Millî Şefimiz İsmet İnönü'ne

Anamızdan hür doğduk, biz esir olamazdık
Kendi fermanımızı irademizle yazdık.
Yurdumuzun üstünde sancak dalgalanmalı,
Solmamalı sancağın kanımız gibi, alı.
Bu toprağın zerresi avuç avuç kanımız
Milletin sinesinden, içinden başkanımız.
On altı sene evvel, kurtarılan asil yurd!
Kucaklamış en derin aşkla seni nesil, yurd!
Temelin iradeden, surların kızıl kandır.
Gençliğin tek emeli, kurtardığın vatandır:
Her azimli adımla başbuğumuz yüceltir.
Memleketi, irfanı tutan demirden eldir.
Üstünde nurlu, geniş, çok parlak gökler açık
Ey milletin öz oğlu yerindir göklere çık!
Dağıttı bulutları Cumhuriyet güneşi
Başımızda (Ata) nın kuvvetli asil Eşi

Kenan Yalvaç

Köroğlunun Gürcüstan Seferi

Yazan : A. R. Yalman Yalgın

Amanos dağlarının Kanlıgeçitle ayrılan cenubundaki Kaypak nahiyesinin Karayığitli köyünden Hanefi Aynalı ile aynı köyden Mehmet Avcı adında 18 yaşını geçmiyen iki genç ile Kanlıgeçitin şimali şarkisinde Düziçi adını alan Haruniyeden 54 yaşlı Kır İsmailin Adana Halkevinde yaşadılan "Çukurova Halk şairleri", gecesinde hikâye ettikleri bu kahramanlık destanını mümkün olduğu kadar aynen zabtederek okuyucularına sunuyorum:

Kır İsmail Köroğlunun Gürcistan seferine şu hikâye ile başlar :

"Köroğlu Çamlıbelin [*] soğuk pınarı başında gözlerini dağların tepelerine dikmiş dinleniyordu. Uzaktan yanına yiğit arkadaşlarından Demirci oğlu, Ayvaz, Delihoylu geliyorlardı. Köroğlu bakalım bunda ne iş var dedi ve buyur etti. Şora [**] ilk önce Köroğlunun karısının kardeşi (Kaynı) Delihoylu başladı:

Ünlü yiğit!.. (Biz kan yalaştık, taşa tükürdük, and içtik, kardaş olduk. Ayvaz kardaş, Demirci oğlu kardaş, bir de ben üç kız kardaş birer şahkızı alıp evlenmek diliyoruz.) dedi.

Köroğlu oturduğu yerde irkildi, başını yere eğdi, düşünmeğe başladı. Kaşlarını çattı, gözlerini açtı, Mahmut Bezirgânı çağırındedi. Ormanın içinde Mahmut Bezirgân diye ünlendi. Uzaktan Bezirgân göründü. Köroğlu buna da buyur etti. Mahmut oturduktan sonra Köroğlu:

— Bazırgân.. Bizim yiğitler ana baba bir üç kız kardaş şah kızı istiyorlar, kan yalaşmışlar, taşa tükürmüşler, kardaş olmuşlar. Bu neşkil (ne şekil) iş bunu nereden bulacağız.? Bazırgân:

— Biz bu kıları Gürcistanda buluruz, Gürcü şahının (Gülbahar, Gülyesemen, Gülçubuk) adlı ana baba bir üç kızı var. Buyruk et alıp gelelim.

(*) Kaypak ile Yarpuz arasında bu isimde bir mevki varmış ve adına Gavurdağı Çamlıbeli denirmiş.

(**) Şor : Konuşma demektir.

Ertesi gün asker arasında büyük bir sevinçle hazırlık başlıyor. Köroğlu bütün askerlerini evermek için Gürcistana sefer edecek. Ordusunun soğan neferine varıncıya kadar atlarına binüp sefer alanına toplanmışlar. Köroğlu çok çetin olan bu sefere az fakat öz yiğit askerlerin gitmesini tasarlamış askere :

— Bire asker: Nireye gidiyorsunuz demiş fakat söz kâr etmiyeceğini anlıyarak bunlar sözden bilmez sazımı verin demiş askere şöyle bir türkü okumuş.

Bu türküyü Kır İsmail çalarak okurken Mehmet Avcı ve Hanefi Aynalı kendi bildiklerini de ilâve etmişlerdir.

Seferim var gürcistana
Candan serden geçen binsin
Kötüler binmesin ata
Alkanların saçan binsin

Karayığitli gençler müsaade ile söze karıştılar :

"Efendimiz biz bu türküde son beytin (Bağlamasına) gelsin deriz.. dediler, Kır İsmail de gülererek (istersek binsin, gelsin) de deriz dedi ve türküsüne devam etti :

Yedigimiz düşman canı
İçtiğimiz Süleymanı
Kır at köpüğünden kanı
Dolu dolu içen binsin

Mehmet avcı "Bu parçayı biz Karayığitlide böyle okuruz. diye kıtayı tashihe başladı :

Yedigimiz süleymanı
İçtiğimiz düşman canı
Kılıç kabzasından kanı
Pençe vurup saçan gelsin

İhtiyar Kır İsmail Bu parçayı da tasdik ederek devamlı:

İndim meydanın [*] düzüne
Kalkanın çekdim yütüne
Melez [**] göyneğin öztüne
Eli ile biçen gelsin

Bu defa Karayığitli Hanefi Aynalı: "Bizde bu beyitler şöyle okunur.. diye başladı.

Kalkanım aldım bazıma
Bakmam çoğuna azına

(*) Buradaki meydan (Meydanepbez) imiş. (**) Melez kefen demektir.

Ecel gömleğin özüne
Eli ile biçen gelsin

Kır İsmail gençlerin ilâvelerine sevinerek türküsüne şöyle
ce nihayet verdi :

Köroğluyum Hurab [1] kimi
At üstünde ahrap (Akrep) kimi
Adam kanın şarap kimi
Kadahınan içen binsin

Diyerek: Sazını kucağına indirdi ve hikâyesine devamla:

"Askere korku düştü, beceriksizler bahaneler uydurmaya
başladı, kimi üzengisinin kaybolduğunu, kimi atının cıdavında
yara olduğunu, kimi hastalığını sayıştırdı. Ve ortada beş yüz
koçyiğitten başka kimse kalmadı.

Yiğitler atlarına binmişler, gürslerini terkilerine asmışlar,
yalın kılıç, yatağan yola düşecekleri demde geride kalan asker-
ler talaşlanarak Köroğlunun ayağına düşerek (Biz burada sensiz
ne yaparız aç kahr, susuz ölürüz. Bize bir baş ver de öyle
terkle) derler.

Köroğlu bu beceriksiz çocuklara bir dert olmak için on-
lara kendi karısı "Benli Düneyi," baş eder. Ve Gürcistandan
geri gelinceye kadar bu askerlerin iyi bakılmasını tenbihler.

Burada Kır İsmailin geride kalan askerinin âdeta bir gün-
lük iâşe listesi yerine kaim olan şu türküyü Köroğlunun gider
ayak geri kalanlara okuduğunu ilâve etti:

Kapana da deli gönül hapana (?)
Belki kar ener de yollar kapana
Beş yüz koyun ısmarladım çobana
Yedir kasap başı; ben geleneğçe [2]

Binip atlara da gitmen pazara
Takın hamaylınızı değmen nazara [3]
Altmış okka pirinç kon küçük kazana
Yedir aşçı başı; ben geleneğçe

Tokat kevreninden [4] aldım bakırı
İnçitmen yoksulları fakırı
Tuna seli gibi boza, rakıyı
İçir meyhaneci; ben geleneğçe

—Gerisi 60 ıncı sayfada—

(1) Gelinceye kadar. (2) İstihza mahiyetinde söyleniyor. (3) Kervan.

Çukurovada Tetkikler:

Adanada Mezar Taşları

Yazan : Taha Toros

Halkiyat ve asarı atıkaya ehemmiyet veren milletlerde
bir araştırma muvzuu da mezar kitabeleridir.

Türkün dirisi kadar ölüsüne de saygı gösteren bir mil-
let olduğunu herkes bilir.

O ölümler ki bizim gibi yaşyarak meçhul bir cihana gö-
çen fanilerdir! Biz bu faniler için sonsuz bir meçhullüğün, niha-
yeti olmıyan felsefi bir muhakemenin dayandığı yegâne mesnet
olarak mezarı tanıyoruz!

Mezar karşısında kafa tasımızda çakan şimşegi, hayatın
tabii ve zaruri bir neticesi olarak telâkki ediyoruz.

* * *

İlk mezarların çeşitlerini ve şekillerini bu dar sahifelerde
sayıp dökmeğe vaktimiz yoktur.

Denize ipele sarkıtılarak balıklara peşkeş çekilen kurunu-
vusta âdetleri, ateşte kül yapıp şişelere doldurulduktan sonra
tavana asılan adede ve kemik zerrelere; ne kargalara hediye
edilen cesetler, ne de asırlarca kalıplarını muhafaza eden Mısır
Mumyaları bu mevzuda bizi alâkadar etmez.

Ölmeden evvel mezar taşını yazdıranların, hayatta mu-
radlarına ermeden, baharına doymadan gözlerini kapatanların
ahını duymak. onların hislerini bilmek şüphesiz ki iztirah bir
mevzudur.

Ölünün arkasından bizde yegâne yaşyayan ne dir? Niha-
yet gözlerimizi ıslatan bir kaç hatıra ve bir de sağ kalanları
himmet etmişse onun mezar taşına hâk edilen bir kaç satır
değil mi?

Bu satırların dilini hâleti ruhiyesini tahlil edecek olursak
aşağı yukarı hepsinde yeknesak ve inliyen bir ahenk bulur-
sunuz :

Yolcu! senden istediğim bir Fatihadır.
Bugün bana ise yarın sanadır!

Diyen merhum şairden, sefaletle öldüğünü ısrarla başının üzerine konulacak taşın kazılmasını vasiyet eyliyen mütefekkiye kadar karanlıklar ve mistik hislerle dolu olan bu haleti ruhiye şüphesiz ki felsefi olduğu kadar folklorun da sahasına girmektedir.

Biz burada bugünden ziyade dünün mezar taşlarından bahsedeceğiz. Ve yazımıza Adanada eski mezar taşlarında yaptığımız garip tetkikleri vakit buldukça mevzu olarak alacağız.

Bunun için de evvelâ "Ulucami," mezarlığındaki mezar taşlarından başlayacağız.

Zira Adananın en eski ve okunaklı mezar taşlarını dar duvarları arasında sıkıştıran yegâne mezarlık budur.

Yedisinden yetmişine kadar ölen "Eşraf," ailelerinin yalnız bu mezarlığa konulduğunu ve âdeta bu cami mezarlığının muayyen bir zümreye tahsis edilmiş bulunduğunu ilk bakışta sezmek mümkündür.

Ulu cami mezarlığı epeyce haraptır. Bazı mezar taşları güçlkle okunmaktadır.

Bir çok taşlar parçalanmış ve devrilmiştir. Dikenler de mezarlar arasında dolaşmağa mani olacak kadar boldur.

Bu mezarlığa üç türlü ölü konmuştur:

1 — Başta Adanada ölen Valiler olmak üzere bilcümle memurlar.

2 — Ramazanoğlu ailesine mensup kimseler.

3 — Diğer eşraf ve hocalar.

**

Ramazanoğulları devrinin ölüleri cami ittisâlindeki odadadır. Yazıları arapçadır. Asıl avlu mezarlığı tetli ike değer.

Hicri 1164 yılında Adanada ölen Ahmet Paşa, 1244 de ölen Sadnesbak Salih Paşa, Adana valisi iken burada vefat eden Ahmet Paşa ve meşhur şair Ziya Paşanın, daha birçok büyüklerin mezarları buradadır.

Bu mezarlıktaki taşları okurken yaşayanların bağından koparak toprağa yatırılan insan oğlunun ardından nasıl acı hisler duyulduğunu siz de derin bir yeisle hissêdebilirsiniz?

Birçok mezar taşlarında da ebcele tarih düşürülmüştür. Eski camilerin, çeşmelerin hamamların, hanların, evlerin, mezar-

ların üzerine bu tarzda mısralar sıralamak divan edebiyatının Türk an'anesine soktuğu bir zekâ ve hesap oyunudur.

Bu zevkli oyundan Adana şairleri de hiç bir zaman mahrum kalmak istememişlerdir.

Gulamı hazreti Ahmet Paşanın
Şebab iken bakaya oldu talip
İçip camı ezelden bir piyale
Hayatına mematı oldu galip
Vefatın gûş eden hayf etti amma
Cenan içre bulur elbet meratip
Dedi Nuri fevtine tarihi cevher
Bekaye kıldı azm eyvah Rağıp

1251

Ketebe Nuri

Bu "Nuri," bir asır evvel Adananın meşhur bir şairiydi. tetkik ettiğimiz bir çok mezar taşlarında tarihleri bulunduğu gibi Misiste Murad Rabi devrinde yapılan Kervansarayın bundan yüz sene evvel tamir edilmesi münasebetiyle de Kervansaray kapısında manzum bir kitabesi mevcuttur.

(Ulucami) de bir asır evvelki tarihlerde tesadûf edilen mezar kitabelerinin bazı mısralarına kısaca göz gezdirelim:

Gelip uçler dediler ah ederek tarihin
Naili darıbeke oldu Aliye Hanım

1241

Sordular kimdir acep bu mehlikayı muhip
Cevheri tarihi Rifat Beyden bir nadir düşer
Kalcı zade Mir Osman gitti dünyadan hemin

1261

Hasan Paşa oğullarından Ali Nurinin kabir taşından:

Edip rihlet Hacı İshak efendi zade Nuri
. oldu hayf ki az bulunur böyle bir merd
Latif zat idi hoş sohbet eder alemlî şat
Nezaketle dihanından çıkan dürrü zebercet
Yeğen zade dedi tarihini etti
Bihıştabat Ali Nuri Efendi baabacet

1250

Bu kitabeyi yazan şair "Yeğen zade," dir? Bunun Adanada mevcut "Yeğen Ağa zadeler," ailesine mensup olmadığı

bilmünasebe söyliyeyim. Zira Yeğenağa zadelerin aslı Anamurdan gelme olup bu mezar kitabesinin yazılmasından daha sonraya tesadüf eder.

Bu Yeğen zade Hasan Paşa ailesinin yeğenlerinden olsa gerektir. Mezar kitabelerinde tercümei halleri nazmen anlatılan Defterdarlar ve Kaymakamlar da vardır.

Beldei Tarsusta Kaymakam idi o zat
Kıldı mevasın Ali bey aşıyanı cennete

1264

Adana defterdarı iken 1299 da ölen Konyalı Mustafa beyin mezarında:

Oku bir fatiha ibretle nazar kıl hale
Akil ol fehm ede gör alemi kim olmya hasbi
Çıktı cevher gibi bir tarihi zengin Rasih
Gülşen Eşref Cennet ola kabri çelebi

1299

Genç yaşta ölen bir kızın annesi ağzından mezarına yazılan manzume :

Ah Minelmevt

Olsun mu kara topraklar bana âlem siyah
Genç iken attı kara topraklara devran seni
Bi nişan oldun fakat dilden hayalin gitmiyor
Gözlerim görmek umidiyle arar el'an seni
Görmlüyor sensiz bu viraneyi asla gözlüm
Ah görsem bir daha ey munisi vicdan seni

Tarsusta Kâmil Paşanın iftirasına kurban giderek Adana hapishanesinde ölen meşhur Er Zadenin mezar taşından iki satır:

Kanına dogradılar ekmeği ehli Tarsus
Bulbul uçtu kafesten söndü şemi fanus!

Taha Toros

Gülek Yaylasında Yaz

(Ovada sıcağıyla koyduk şiddetli yazı
ve şimdi karşımızda meşhur Gülek boğazı)

Yazan: Cengiz Turhan

Adanada yazın çok sıcak geçtiğini söylerler. Ben henüz böyle bir yazın içinde bulunmadım. Bulunmağa da niyetim yok gibi. Kafamı biraz olsun dinlendirmek, kendimi soğuk bir su başına, serin ve saf dağ rüzgârları içerisine, yemyeşil ağaçlar altına atmak ve bu vesile ile de yurdumu içinden tanımak istiyorum..

İşte içimden duyduğum bu ihtiyaçlar beni bu yıl Tarsusun Gülek yaylasına çekip götürdü. Burası hakikaten yazın yaylanacak bir yer. Et tepesi tabir edilen yüksekçe bir kısmı Çamalan nahiyesine bağlı Panzunçukuru ve Tekirkozu adlarındaki iki muhtarlıkla idare edilmektedir. Benim bulunduğum yer Ettepesinin tam hizasında Peskenek denilen en havadar bir yer..

Buraya varalı daha henüz dört beş gün oluyor. Oturup da kalmak istemiyorum. Her halde görülecek yerlerini ziyaret etmeden dönmek niyetinde değilim. İlk görmek istediğim yer şüphesiz bir kaç gün önce otomobille içinden geçtiğim dar bir geçit olan Gül:kboğazıdır. Bu tarihi yerin bir de kuşbakışı manzarasını görmek istiyorum. Çok sevdiğim ve evinde misafir kaldığım muallim arkadaşım Remzi Toros beni buraya götürmek ve gezdirmek üzere kılavuzluk yapacak. Öğleden sonra evden çıktık. Gülek kalesine giden yokuş yolunu tuttuk. Sarı buğday tarlaları, yeşil çam ağaçları arasında her dakika bir irtifa kazanıyoruz.

İlk molayı Tarsus Halk Partisi Başkanı Sayın Bay Ziya Uygur'un Taşdibi mevkiindeki yayla evinde verdik. Bay Ziya Uygur oldukça yaşlı olmasına rağmen daima avcılığı bir spor edindiğinden dinç görünüyor. Burada bir iki saat kadar vakit geçirdikten sonra bu muhterem zatın müsaadelerini alarak ora-

Gülek Boğazı

rim kararıyor, başım dönüyor; böyle bir yardan aşağı bakmak hem güzel hem de korkunç. Kartalların bile güç uçabildiği, güç kanad çırpabildiği bir yer..

Biraz da dağların seslerini duymak istiyorum, bu maksatla kocaman bir taşı uçurumdan aşağı bıraktık. Şimdi dağdan dağa çarpan yankıları dinliyor ve bu seslerden ürkererek kayalıklardan kalkan kartalları seyrediyoruz..

Biraz sonra buradan da kalktık. Tam Gülek boğazına hâkim bir yere oturduk. İşte boğazın haşmetini buradan seyretmeli.. Bir iki gün önce otomobille bu boğazdan geçerken başımı kaldırıp kaplan derili sarp kayaları seyre daldığım zaman sanki onlar birer kartal azametiyle başımızın üstünden bize ba-

dan ayrıldık.

Boğazın ve Torosların haşmetli manzaraları beni her an sabırsızlıkla kendilerine çekmek istiyor. Vakit kaybetmeden dik yamaçlara tırmanıyoruz. Solumamak ve yorulmamak imkân haricinde. Burada Torosun bu dik duvarları üzerinde gezinmek gençliğin bile harcı değil.. Göge doğru tırmanan yokuşu zor belâ çıkıyoruz. Artık kalenin üzerine şöyle böyle varmaktayız... Arkadaşım beni Şahinlik adı verilen ve derin uçurumu bulunan bir yere götürdü. Bir kaya üzerinde oturduk. Yol boğazın içinden beyaz uzun bir Boğa yılanı gibi yere kıvrılarak uzanmış... aşağılara bakmaktan korkuyorum, gözle-

kiyorlardı. Şimdi o kayalara ve o dik dağa biz birer kartal göziyle bakıyoruz. Fakat kanatsız, pençesiz, gökleri fethetmeyen birer kartal gözüyle.

Boğazın daha ilerisinde sağlı sollu İbrahim Paşa tabyeleri görünüyor. Mısırdaki hüküm süren Kavalalı Mehmet Ali isyanı zamanında İbrahim Paşa İstanbulu tehdit etmeğe başlamıştı. Fakat Avrupanın müdahalesi üzerine Paşa geri çekilmiş ve işte burayı tahkim etmişti.

Sağa Adanaya ve Tarsusa doğru bakıyorum: Büyük İskenderin tâ Hindistana kadar uzanan muzafer ordusunun bu boğazdan azametli geçişini görüyor gibiyim..

Sola ve şimale bakıyorum: Met muharebeleri zamanında Avrupaya doğru ilerleyen Daryüs ve Haçlı ordularının yine bu boğazda uğultulu geçişlerini görüyorum..

Aklıma sığmayan birşey var: O koskoca ordular bu dar boğazdan nasıl geçtiler? Dağlar burada nasıl kavuşmadı? Türk çelik iradesini kullanarak dağ kadar büyük bir demir kapıyı eskilerin Kilikya dedikleri bu dar geçide nasıl kapamadı?.

Arada sırada bir çobanın karşı dağdan akseden sesleri beni bu düşüncelerden ayırıyor. Böyle bir yerde çoban sesi de dağların bu güzel yerin şiirini tamamlıyor. Ne yazık ki şimdi dört yanımızı bulutlar sardı sel suyu gibi bulanık. Bulutlar sessiz birer peri gibi vücudumuza serin yumuşaklığını dokundurarak geçiyorlar. Asıl seyredeceğimiz manzara şimdi bulutlar içinde. Ne güneş, ne gök, ne de demin seyrine doyamadığım çamlı ardıçlı dağlar. Şimdi bizim bir körden hiç de farkımız yok. ters taliim burada da kendini gösteriyor. Artık beklemek beyhude çünkü muannit ardı arası gelmiyen bulut dumanları boyuna boğazdan şimale doğru akıyor.

Bu manzara bana Fikretin "Sis," manzumesini hatırlattı: Evet,

Bir zulmeti beyza ki peyapey mütezayit !.

Fakat burada bulutlara da kızmağa hiç hakkım yok. Kimbilir, Orta Anadolu da bulutlardan bir damla su bekliyen kaç susamış ağaç, kaç boynu bükük ot ve kaç boynu bükük çiçek var?.

Türkmenler havası - Kesikkerem VE K u k u k

Yazan: Vehbi Evinç

Yaz aylarında köylere çekilip temiz ve serin kır havası almak, dünyanın gürültülerinden biraz uzak kalarak asûde yaşamak her sene tatilde tercih ettiğim bir yaşama tarzıdır.

Bu sene Balıkesirin Susıgırlık ve İzmirin Bergama bölgesinde kaldığım müddet içinde geçirdiğim tatlı günler, bana aynı zamanda, birçok Folklor materyali kazandırmış oldu.

Mahallî tefkikleri yine o mahallin Halkevi dergisinde neşretmeyi faydalı bulduğumdan bu yazılarımın bir kısmını ora mecmualarına göndermeyi düşünüyorum.

Görüşlerin bu nushasında Susıgırlığın Kara köyünden Topal İbrahim'in Türkmenler havası — Kesikkerem diye söylediğini ve Sultançayırda Molla Mahmuddan dinlediğim "Kukuk," u nakledeceğim:

Türkmenler havası — Kesik Kerem

Şu karşıdan gelir eli develi
Devesinin boynu yeşil çuhalı
Karşımıza oturmuş uç güzel göynü havalı
Hangisinden ayırayın öksüz göynümlü

Şu karşıdan gelir deve köçeği (*)
Beline sokunmuş hançer bıçağı
Başı sarı altınla yayla çiçeği

Şu görünen yayla ne güzel yayla
Geç güzel karşıma göynümlü egle
Sevdam kalır ise mahşere böyle
Ne sen beni unut ne de ben seni

(*) Deve yavrusu

Şu karşıdan gelir güzel ağarı (*)
Güzel yanakların yayla pınarı
Taramış zülfünü vermiş timarı
Gerdan altında zezem pınarı
Dayasam ağzımı kandırmaz beni

Koca yıldız doğdu çıktı yüceden
Şavkı vurdu pencereden bacadan
Uykusuz mu kaldım dünkü geceden
Uyan dilber yine ben geldim.

Kadir mevlam yumurtadan tütüdü
Kanad verir gök yüzünde yürüdü
Zalim gurbet yitiregimi eridir
Zalim gurbet ellerinden eleman

Telli turnam gök yüzünden süzülür
İner çöl ovalara dizilir
Kelleler kesilir kervan bozulur
Dost ağlar düşman güler kul ağlar

Kudretten a sevdiğim saçın ensende saz gibi
Kullar uğramasın derde biz gibi
Ülkerden ayrılmış uç yıldız gibi
Yarsız kara yerde çürütyeyim mi

Kudretten a sevdiğim ensende saçın sırmadan telden
Ayrılık çekelim ne gelir elden
Çevresini taşıdım bir vakit belde
Evvelki konuştuğum yar değilmişin

Uzunusun yakışsın sürekte
turlu turlu yarem vardır yitrekte
En küçük kardeşim Tersanede kürekte
Ne sıyrılmaz şu dağların dumanı

İyisin sevdiğim ellerden iyi
Daha küçüksün az daha büyü
Ak gerdan altında poykurma beni
Sandım karın üstüne kan saçılmış

(*) Aydınlık. Tan yerinin ağarması gibi.

Ben giderim ben arkama bakarım
Gözleimden kanlı yaşlar dökerim
Hem gurbetlik hem hasretlik çekerim
Zalim gurbet ellerinden el'aman

K U K U K

Behey kukuk ne derdli ötersin
Derdime derdler katarsın
Yazın gelir kışın gidersin
Mekânın kandadır koğuk

Öttüğün yerleri doldurursun
Beni gaflete daldırırsın
Sen de aklı aldırırsın
Yana yana öten kukuk

Derdli olan seni sesler
Ne aceb edersin yesler
Safi sıfatlar yürek besler
Sana ne oldu kukuk

Çıkar yüksek yere konarsın
Dertlilerin bağrın delersin
Sen de tahtından inersin
Bu dünya fanidir kukuk

Cümle kuşlardan ulusun
Mevlanın ismin okursun
Ne yatarsın ne uyursun
Dağların şenliği Kukuk

Yağmur yağar sular akar
Cümle mahlûk sana bakar
Dertlilerin bağrın yakar
Yana yana öter kukuk

Geldiğini kimse bilmez
Gittiğini kimse görmez
Hiç sırnı bilen olmaz
Mekânın kanda kukuk

Mum ve Meş'ale

Mumun mütevazi boyu, sönük ışığı meş'alenin parlaklığı ve göz alıcılığı yanında güneşin karşısında mehtap kadar sakin kalıyor.

Davâsız ve iddiasız mum, bütün sönüklüğüyle, herhangi bir insana çok benzer. İçinde coşmak ve hâdisatı değiştirmek hissi kaynamaz, o daima mütevekkil ve sabırlıdır. Her kuvvetli onu istediği gibi kalıba sokar, o her zaman için her şeyi kabul hazır, kendi iradesini başkalarının arzularına bağlamışlarsa sadece kabul eder ve basit bir şekilde etrafı aydınlatır.

Meş'alenin ihtilâlcılığı, yol göstericiliği meşhurdur. O yapmak ve yükselmek iradesinin bir sembolüdür. Hemen daima bir kitleye ve bazan da koca bir ulusa önderlik eder. Zulmetin amansız düşmanıdır. Hakikatı bütün güzelliğiyle aydınlatır; bütün ruhlara ışığını salar. Haksızlıklara olan kinini sakhyamaz coşar, parıldar ve hakikatı göstermek için bütün varlığıyla son defa gözleri kamaştırarak kendini feda eder. Meş'alede mumun tevekkülünden eser yoktur. O ancak yükseklerde taşınabilir. Hiç bir zaman boyun eğmez ve beğenmediği kalıba girmez. Meş'ale olgun bir kafaya ne kadar benzer, onun yanında mum, üzüm yanında koruk kadar tatsız ve manâsızdır. İçinde meş'alenin coşkunluğunu duymayanlar iradelerini bir mum gibi başkalarına teslim etmeğe mecbur olacaklarına emin olmalıdırlar.

Adana: 11/10/939

Dr. Enver Çavuşoğlu

Mevlanın emrin biliyorsun
Ağaçlarda bağırsın
Vaktin gelince ötersin
Derdime derdler katarsın
.....
Sefa geldin derdli kukuk
.....
.....

Vehbi Evinç

Bizde Tiyatro Mefhumu

Yazan: ZİYA İLHAN

Bizde tiyatro mefhumunun ne garip tecellileri var: Anadolu'nun bir çok yerlerinde halk tabakası hattâ yarı münevverlerimiz bile tiyatroyu başka türlü tasavvur ve telâkki ederler. Onlar için tiyatro bir saz heyetinin kırık bir ud ve teli kopmuş bir kemanla bir iki şarkı çalması ve yarı çıplak bir kadının salaştan yapılmış bir sahnede fırıl fırıl dönerek göbek atması ve nihayet kendilerine artist süsü veren bir iki şaklabanın tulûat kabilinden ve çoğu müstehcen bir kaç tekerleme savurmasıdır.

Halk tabakası, tiyatro mefhumu hakkında beslediği bu telakkide pek haksız değildir. Yıllardanberi kaza hattâ vilâyet merkezlerinde bile göregeldiğimiz hep bu tip gruplardır. Bunların tiyatro namı altında inanılmıyacak derecede çirkin hareketler yaptıkları görülmekte ve işitilmektedir. Yine bu sebebledir ki, analar, babalar oğullarını ve kızlarını (Tiyatrocu mu olacaksın) diye tekdir ve hafif hareketlerini bu cümle ile takbih etmektedirler: Mütemedî seyahatta bulunan bu gruplarla az çok alâkadar olanların hayret kelimesiyle ifade olunamıyacak vak'alarla karşılaşmaması imkân haricindedir. Bu tiyatro heyetlerinde bilseniz ne kuvvetli artistler ne dâhiler (!) vardır. Kendi ifadelerince bunların her biri san'at semamızda parıldayan birer yıldız olmaları lâzımgelirken kader ve taliin görünmez yumruğu ile bu vadiye sürüklenmişlerdir.

Bunlar içinde insanı tiksindiren ruh çöküntüleri ve ağlanacak kadar gülünçleri vardır. Hattâ içlerinde yüzleri kızarmadan ve bir lâhza tereddüd etmeden büyük ve tanınmış muharrirlerin hüviyetlerini benimsemeyenler de mevcut bulunmaktadır. Bu satırları yazan bile Adana kazalarının birinde sadece bir kış mevsiminde Celâl Sahir, Halid Fahri, Reşad Nuri, Mahmut Yasari ve Hakkı Suha ile tanışmak mazhariyetine ermiş bir bahtiyardır. Bu isimleri benimseyen ve hücre yurd

köşelerinde mağrur bir eda ile meziyetlerini mübalâgalı bir lisanla anlatmağa kalkışan bu zavallılar Beyaz Gölgeleler şairinin kara toprağın koynunda ebedi uykusunda; baykuş ve sönen kandiller şairinin Galatasaray lisesinin edebiyat öğretmenliğinde; Taş parçası müellifinin ozamanlar maarif vekâleti umumi müfettişliğinde bulunduğu ve Sürtüğ muharririnin de eski bir hikâyesini yeni diye kabul ettirmek için eski Babîlî yokuşunda kapı kapı dolaştığından bile haberdar değildir. Hele tiyatro ile hiç alâkası olmıyan değerli muharrir ve edebiyat öğretmeni Hakkı Suha bu satırları yazanın hocası olmasaydı, iddiasını isbat için saatlerce konferans veren ve nüfus kâğıdındaki Hakkı Suha ibaresini göstermek nezaketinde bulunan meşhur artistin Hakkı Suha olduğuna inanmış bulunacaktı. Artist namı altında dolaşan bu küstahlar sadece bazı meşhur muharrir ve şairlerimizin isimlerine tesahup etmeleriyle kalsalardı günahları belki de affedilir bir mahiyet alırdı. Fakat bu adamlar edebî eserlerimizi de tahrip etmek cür'efinde bulunmaktadır. Hele güzel Türkçemiz bunların ağızlarında mahalle çocuklarının taşlarıyla kafası gözü yarılmış yetim bir çocuk gibi zavallı bir hale gelmektedir.

Güzel sanatların bizde en ileri gitmiş şubelerinden biri de tiyatro olmasına rağmen en fazla stüistimal edilerek naehil ellerde istibhaf kazanan da yine tiyatro olmuştur. Buna da yegâne saik hiç bir kontrole tâbi olmıyan ve tiyatro namı altında dolaşan bu gibi heyetlerdir. Gerçi bunlardan bazılarının elinde matbuat umum müdürlüğünün resmî mühürleriyle tasdikli piyesler de vardır. Fakat zabıtamızda edebî kültürün malesef istenildiği ve lâzımgeldiği kadar inkişaf etmemiş olması yüzündendir ki, bu cür'etkârlar resmî makamları da iffal ederek edebî eserlerin perdesi arkasında en iğrenç cümlelerde tulûat yarışı yapmaktadırlar. Bu suretle hem edebî eserlere, hem de halkımızın zevkine suikastler yapılmakta ve dinliyenlerin ruhunda gayri şuurî olarak tiyatro düşmanlığı yaratılmaktadır. Halbuki tiyatro ağlatırken de güldürürken de düşündürülen ve bize kültür vererek bir çok hakikatleri öğreten bir mektep olması lâzımgelmektedir.

Geniş halk tabakasına tiyatro mefhumunu tam manâsiyle anlatmak ve san'ata susamış Anadolu münevverlerine

sanat ve kültür ziyafeti vermeye mükellef bulunan ve devlet hazinesinden geniş makyajta yardım gören ve yegâne san'at müessesemiz olan İstanbul Şehir tiyatrosu bile Anadolu turnelerinde kendisinden beklenen eserleri vermemektedir. Bu kıymetli sanatçılar henedense Anadolu sahnelerinde daha lâubali ve rollerini daha az benimsemiş vaziyette görünmektedirler. San'ata hizmetten ziyade para kazanmak gayesini istihdaf eden bu turnelerde ropretuvarları maalesef vodvillerle hafif komediler doldurmaktadır. Bu eserlerin biricik mevzuları birbirine hiyanet eden ve birbirini aldatan karı kocaların hareketleridir. Halbuki dünyayı hayrette bırakan inkilâplar yaratmış ve baş döndürücü bir sür'atle ilerlemekte bulunmuş içtimaî bir varlığımız. Hayatımızda ne renkli mevzular, ruhlarımızda ne derin ve engin köşeler var. Ne yazık ki bu taraflara başımızı bile çevirmiyerek ve garbin en kötü eserlerini adapte ederek hayatımıza uydurmağa çalışıyor ve sahnemize koyuyoruz. Bu adapte eserlerin çoğunda ne sanat ne de terbiyevî bir gaye bulunmaktadır. Sadece tesadüflerin doğurduğu gülünç vak'alar bu eserleri süslemekte ve yabancı noktelerle seyircilerin şehveti gıcıklandırmaktadır. En yüksek sanat müessesemiz de bu gibi eserlerle pek tabiidir ki, Anadolu halkının ruhunda yerleşen tiyatro mefhumunu kökleştirmektedir.

Hulasa şimdilik Anadoluda tam manâsiyle tiyatro, Halkevlerinin idealist ve kalpleri sanat aşkile çarpan gençlerinin elinde bir meş'ale halinde dolaşmaktadır. Bizde tiyatro mefhumu ancak bu idealist gençliğin gayret ve ileri hamlesiyle manâsını değiştirmiş olacaktır. Halkevlerinde çalışan bu değerli gençlerin san'atın hazzını bir çağlıyan halinde ruhlarımıza akıtmağa ve kafataslarımızın içine düşünce tohumunu atmağa muvaffak olacağına imanımız vardır.

ZİYA İLHAN

Ayetler - den (1)

Yazan: Arif Nihad Asya

Ben bir takvimin son yaprağıyım. Bir yolda son yolcuyum.

§

Ay ışığı, gün ışığı, yıldız ışığı

Benim ışıklardan payım ayrılır ve bir kuytuya saklanır.

§

Bir çan kendini ses halinde dağıta dağıta bitecektir. Çanın ölümü böyle olacaktır. Bir çalgıda son sesim ben. Bir yolda son ayak iziyim. Seslerden payım ayrılır. Bir gün döneneğim yerde kilit altına konur.

§

Ateş böceklerinin kesik kesik yanışı bir ışık parolasından başka bir şey değildir.

§

Tozların, dumanların, sislerin içtiği gün ışıklarından yere ininceye kadar bir gölge kaldı. Ben gölgelerin bittiği, daha koyu gölgelerin başladığı yerim. Gölgelerin iyisini bir çardağın altında benim için saklarlar.

§

Ay ışığı banyosu yürek çarpıntısına iyi gelir. Bir bardak gün ışığına bir damla yıldız ışığı damlatıp içiniz, melankoliye iyi gelir.

§

Bir yolda son yolcu, bir çalgıda son sesim ben; seslenir, sesimin arkasından koşarım.

(1) — Neşriyat Müdürümüz Arif Nihad Asyadan yazı istedik. İşlerinin çokluğundan bahsederek özür diledi. Okuyucularımızın Onun yazılarını zevkle arayacaklarını düşünerek (Ayetler) adlı eserinin lâlettayin bir sahifesini sunuyoruz.

Üstad Şair Cenap Muhittin Kozanoğlundan
meemuamız için yazı rica etmiştik.

Bizi reddetmek istemiyen Üstad, son günler-
de bir çeşni olsun diye Nedim'in bir gazeline
yaptığı tahmisi okudu.

Parçayı okuyucularımıza sunuyoruz :

Nedim'le Birlikte

Zebî devran yine devri Çırağan olduğun gördük
O dilkeş kasrın etrafında seyran olduğun gördük
Ne ahü mihribanlar_anda divan olduğun gördük
« Hele iyî oldu ol gülgonca handan olduğun gördük. »
« Dimâğı telhkâmın şekeristan olduğun gördük »

Dökünce zülfi zertarın o gülgün düşe bir kerre
Derin bir âh kondu her lebi hâmuşe bir kerre
Gönüller geldiği demli huruşu cuşe bir kerre
« O sim-endamı aldık balkai aguşe bir kerre »
« O elmasın hele zibi nigindan olduğun gördük »

Nikâti tabî sevda münceli hali siyehlerde
Maanü furuğı ışk ıyan nergis nigeherde
Bulunmaz böyle nuranur âlem mihrü mehlerde
« Mehü mihrin senin olsun felek biz iydgeherde »
« Hilâl ebruların hurşidi taban olduğun gördük »

O necmüssa'dı bahtârâ o dildarı delâl - üslûp
O canı fitnei âlem o cananı cihan - âşûp
O ahengi hiramı eyleyen badi seher meclup
« O kâfir beççe bir peymane sahba sundu kim alup »
« Derunı lâleden âteş fûruzan olduğun gördük »

Olunca bedri endamın miyanı meclise fanus
Ümidi vuslatından pertev aldı her dili me'yus
Neşatı sermediyle kâh peyda kâh namahsûs
« Niyazü nazü nuşü bahşü ibramı kenartü bus »
« Bu şeb mecliste zevkın böyle tufan olduğun gördük »

Sana ait bu akşam besteler gûşeyledik neyden
Kudumunla çırağlar tuttuk elde suzi heyheyden
Cihanda fariğiz mahmurı nazım gerçi her şeyden
« Gülistan görmedik gül kokmadık amma ruhtın meyden »
« Gül ender gül gülistan der gülistan olduğun gördük »

Lebinden buseçin olmuş değil peymaneler hâlâ
Bekâmı iltifatı olmamıştır neş'ei sahba
Henüz açılmamış bir goncei nazendedir zira
« Yalan olmaz o şuhun görmedik mey içtiğin amma »
« Bir iki kerrecik hembezmi mestan olduğun gördük »

Cenâbâ ruhu meshur eyler elbet tab'î mümtazın
Hayâl ufkunda oldukça bu şehbazane pervazın
Ezelde sunduğundan feyzi kudret desti i'câzın
« Bihamdillâh yine kilki Nedimayı suhansâzın »
« Gazelperdazı bezmi sadrı zîşan olduğun gördük »

Cenap Muhittin Kozanoğlu

Senden Uzakta

Gölgelet gölgeleti, tenklet tenkleti sildi;
Ufuklat, tuhum gibi, kapkatanlık kesildi,
Koptu hayallerimde inliyen son hasta tel..

Bahtımın eli seni benliğimden kopardı,
Hasret, zincirletile yanan gönlümü satdı;
Yaourtum senin ardından parçalandı bit heykel,

Şükrü Halil Tuğal

KİTAP

Okunmamış bir kitaptın. Sahifelerinde parmak izlerim kaldı.

Sen gözlerimin süsü; dimağımın yemişisin.

Gecenin sarı ışığında oynaşan gölgem, bana en yakın dostumsun. Muztarip günlerimde açıldın sahifelerinde göz yaşım kaldı.

Sen gururumu saklıyan sonsuz bir sahilisin.

Çalınmamış bir kapı emilmemiş bir çiçeksin.

Sırrımız mermer taşın altında kaldı.

Sen yazılmamış bir kitaptın

Sesi duyulmamış bir pınardın.

Aynanda aksim kaldı

Bulunmamış bir renktin.

Sen pencereden odama esen yeşil iklimlerin selâm kanadlı güvercinisin.

Hamid Salih Asyalı

Karaltılar

Süzüldü odama gece yalnızlık
Kapımda sesini unuttu tüzgât..
Sevgim yaşayan zamandan ilik
Aşkı unutturan bir düşüncem var.

Flasta ışıkla çatpan bir kanat
Göklezden dökülen bu karanlıklar
Gölgele başımda özlediğim ad
Başımda sabahı bizi sayıklar..

Hamid Salih Asyalı

Mukaddes Aşkın İstirabı

U. D. ye

Yazan : Cengiz Turhan

Ilık sarışın bir sonbahar günüydü. Gönül bütün iç rahatlığıyla köşesinde oturuyordu. Kapısını bir daha açılmamak üzere her şeye kapamış, iradeyi ve şuuru önünde bekçi koymuştu. Artık ona yumuşak hiç bir ipek el dokunmuyacaktı. İşte o aralık dışarıdan bir ses işitildi:

— Aç, diyordu, benim aç!

Bu ses, kapı aralıklarından hafif bir sabah yeli gibi içeriye aktı, ışık gibi kaydı. Gönül bu sesi duymuştu: Gizli sese cevap verdi:

— Kimsiniz?

Kapıdaki ses bu cevabı karşıladı:

— Benim yababancısı değil, eski aşınanız, aşk!

Bu ses gönülü yerinde durduramadı. Sevinç dolu bütün bir çarpıntı onu titretti. Dayanamadı:

— Açınız, bırakınız!

Irade ve şuura da ayrıca şu emri veriyordu:

— Artık siz de serbestsiniz, gidebilirsiniz!

Kapı açılmış, irade ve şuur gitmiş, aşkla gönül başbaşa kalmışlardı. Aşk, o sevgi ilinin yolcusu gönlün tahtına oturdu. ve söze başladı:

— Ey gönül! Şimdi elimdesin, yanmağa mahkûmsun yanacaksın!

Gönül aşktan beklemediği, ondan ummadığı bu âni hitap karşısında şaşaladı:

— Ey aşk! n olur beni yakma, seni sevdimse, yanmak mı

günahım ?

Aşk hiddetlendi :

— Evet yanacaksın, diyorum, inan ki yanacaksın; böyle bir akibete düşeceğini daha önceden bilmiyor muydun ?

Gönül yalvarıyordu :

Allah aşkına, ey aşk! Mukaddes aşk, nolur bana bu ıstırapı verme, nolur beni halime bırak !

Aşk cevap veriyordu:

Olmaz diyorum, bana yalvarma, beyhude yalvarma git beni sana çağıran gözlerine sitem et, sitem et ki, onlar beni çağırdılar, seninle tanıştırdılar...

Gönül boynunu büktü :

— Mademki yanacağım. ateşler içinde ıstıraplarla kıvrana-
cağım biraz olsun beni serbest bırak, seni çağıran gözlerle ko-
nuşayım, onlara kadar gitmeme izin ver. Nolur yalvarırım.

Aşk buna razı oldu ve gönül gözlere kadar gitti, bir an bakiştılar ve konuştular :

— Ey gözler! beni ne hale koydunuz, aşk beni yakacak işte daha şimdiden yanmağa başladım, yanıyorum !

Gözler cevap vermədiler. Kirpiklerini kırpmadan baktılar; sessiz baktılar...

Gönül bu derin sükûta içlendi :

— Demek ben yanarken öyle uzaktan bakacaksınız öyle mi? Kastınız ne idi gözler, gözler kastınız ne idi ?

Gözler söze başladılar:

— Hakkın var gönül, gönül hakkın var, fakat, ne müm-
kün güzele bakmamak öyle mi? Ah işte bu elde değil!

Gönül son feryadını kopardı:

— Mademki yanacağım, bir yığın kül olacağım, hiç ol-
mazsa bu yanan varlığım ağlayın ağlayın da akacak duru-
yaşlarımız duru damlalar beiki bu yangını söndürür, ağlayın
gözler, gözler ağlayın !..

Atatürk İnkilâbı Yolunda Türk Köylüsü Daima Önde..

Dünya kâfirlerin, ahret müslümanların
diye fetva veren hortlaklar mekteplilere de
kâfir diye hüküm basmışlardı.

Bir Türk medresesiz, tekkesiz ve türbesiz
müslümandır.

Ulusunu aldaticıların elinden kurtarıp Cum-
huriyeti kuran bize bugünü yaratan Büyükleri-
miz var olsun.

— II II —

Yazan : DURMUŞ TÜRK MENOĞLU

Artık o eski ve kara günlerin defterini kapadık. Bahtı-
mıza yeni bir amel defteri açıldı. Başımızda çok büyük bir
insan olan EBEDİ ATATÜRK'ÜN bize açtığı yolda ayağımız
tökezleyeceği ne bir taş var, ne de ayağımıza batacak kara bir
diken. Hayat yolumuz her türlü belâdan tehlikeden kurtulmuş
düpedüz bir yoldur. Böyle ayıklanmış bir yolda durmadan ça-
lışıp insanlığımızın varlığından, veriminden istifade etmekten
başka meselemiz yoktur. Çünkü kara ve kızıl günlerden sonra
elimizde kalan toprakların sınırları öz malımızdır. Bundan
sonra hiç bir Paşa, hiç bir adam çıkıpta kanımızı serseri dü-
şünceleri arkasında akıtmağa yeltenmeyeceği gibi, anlımızın teri
ile hazineye verdiğimiz paraları da hiç bir Paşa veya Bay
keyfine, zevkine harcıyamıyacaktır. Türkte düşmanla vuruşmak
düşerse mutlaka sınırlarımıza ayak uzatmağa çalışacakların
ayaklarını kırmak kendi topraklarımızı düşman saldırısından
korumak için uğraşacağız. Devlete verdiğimiz paralar mutla-
ka yurdumuzun eksiklerine harcanacak Türk yurdu baştan ba-
şa şümendüfer ve şosa yolları ile birbirine bağlanacak iğneden
ipliğe ve kibrite kadar bize lâzım olan her şey için memleket

içinde fabrika açarak önce kendi yağımızla kendimiz kavrulacağız. Bu işlerimizi yoluna koyduktan sonra da kendi fabrikalarımızdan çıkan malları başka milletlerin pazarına göndereceğiz. Cumhuriyet hükümetinin büyük adamları böylece âli bir duygunun arkasında yürüyorlar, Kafamızda taşıdığımız en büyük düşünce Türkiye'nin ilim ve fen yolu ile büyük ve zengin bir millet olmasıdır. Bu düşünce içinizde yenilmez bir imandır. Milletimizin cevherine güvenerek çalışacak ve aklımıza yerleştirdiğimiz iyi duygulara mutlaka kavuşacağız. Pek iyi bilirsiniz ki, insan oğlunun elinden hiçbir şey kurtulmaz. Dağları deviren göklerde kuşları geride bırakan, deniz dibinde balıklar gibi yüzüp giden insan oğulları bunca erişmeyi ancak kuvvetli ve yılmaz meramları ile kazanmışlardır. Bunun için biz de firenklerin yaptığı gibi işlerimizi bilgi ve fen ile yapacak, gece gündüz durmadan çalışacak ve muvaffak olacağız.

Biz bilgi ve fende çok geri kaldığımızdan şimdiye kadar cehalet içinde boğulup kaldığımız için acunun hayatın zevkini tatmadık. Acunun da bir cennet olduğunu anlayamadık başımıza geçen büyükler cahil hocalar bize dünyanın gâvurlara ahretin müslümanlara verilmiş olduğunu söylediler. Bizi aldatılar. Tanrının verdiği nimetten bizleri mahrum bıraktılar. Akli erenlerimizin yaptığı işleri gâvur işidir, gûnahtır diye kestiler, mektepleri küfürle karşıladılar. Mekteplilere kâfir diye hüküm bastılar; bilgiyi, fenni köhnemiş arapça kitapların içinde aradılar. Sıtmanın, firenginin, yanığın dua ile iyi olacağını söyleyerek ulusu aldattılar, soydular. Halbuki acun Tanrının yarattığı müslüman, gavur ne olursa olsun bütün insanlarındır. Din ile acun işleri ayrı ayrı şeylerdir. Tanrı hiçbir zaman kullarının acundaki amellerine karışmaz ve kullarını hiçbir zaman çalışmaktan iyi şeyleri yapmaktan, düşünüp, taşıyıp akılları ile her şeyi aramaktan, bulmaktan yasak etmemiştir. Aklın erdiği yararlı işlerde bu gavur işidir, bu müslüman işidir lafı saçma bir laf, çok cahilce bir sözdür. Bizce yararlı olan her şey doğrudur. iyidir. Bize tanrıyı, kitabı insanlığı acunu ancak mektep öğretir. Mektepte okuyan bir insala şehirde, köyde cahil kalmış insan arasında ne kadar büyük ayrılık olduğunu hepimiz anlarız. Mektepler insanlara kâfirliği değil, hakikî müslümanlığı, hakikî insanlığı öğretir. Bizi göklere uçuracak, acunun bir ucundan bir ucuna makine ile konuşturacak

insanlığımızı öğretecek mekteplerdir. Frenkler evvelce bizden beter cahil idiler. Onları da papasları dinle korkutarak cahil bırakıyorlardı. Bilgi ve fende alıkoyuyorlardı. Avrupalılar gittikleri yolun kötülüğünü, karanlığını anlıyarak derhal mekteplere değer vererek aydın yolu buldular. Bilgiye sarılarak bugün hayret ettiğimiz işleri meydana getirdiler. Onlar acunun da bir cennet olduğuna iman ederek tam insanca yaşıyorlar. Frenklerin bütün işleri bilgi ve fen iledir. Aklın kabul etmediği onlarca kıymetsiz ve saçmadır. Hastalığın dua ile iyi olmayacağını muska ile geçmiyeceğine inandıkları için nüfusları topraklarından taşıyor. Bizde ise şehirlerimiz, köylerimiz cehalet neticesi hastalık yüzünden öle öle boş kalıyor. Şimdiki kudretli Cumhuriyet hükümeti bu halleri göz önüne getirerek ulusuna kafası içine ağı kusanlar ulusu cehalet ipleri ile sınıksız bağlayan ve müslümanlık için bir leke olan medreseleri, tekke ve türbeleri bir daha açılmamak üzere kapattı. Ulusu aldatıcıların elinden kurtardı. Bir Türk medresesiz, tekkesiz ve türbesiz de müslümandır. Allaha iman kitaba hürmet peygamberlere itaat kalbimizde taşıyacağımız bir ödev ve saygı borcudur. Buna acunda kimse karışamaz. Namaz kılp müslümanlık perdesi altında bin türlü mel'ânet yapmaktansa durudan gönül doğrucuca bir yaşayışla müslüman olmak daha büyüktür. Din insanların vicdanında bir cevherdir. Onun yeri vicdandır. Ona kimse dokunamaz. Bu mesele tanrı ile kulun arasındadır. Binaenaleyh hükümetimiz ulusun acun işlerini kovalamak ulusu acun yüzünden mes'ut ve rahat yapmak ödevini taşıyor. Hükümetin tuttuğu yol en doğru bir yoldur. Biz saadete bu yoldan giderek kavuşacağız.

**Birinci Hakın Yaşamak,
İlk Vazifen Yaşatmaktır.**

Atomu Parçalıyorlar

Kolej dö Fransın Yeni Laboratuarlarında
Hazırlanan Müthiş Bir Tecrübe

Yazan: M. Bakşı

Bu mektebin adı Kolej olmakla beraber bir orta mektep olmadığı malûmdur. College de Frans birinci Fransuva tarafından on beşinci asırda tesis edilmiş, yani dört yüz senelik bir mekteptir. Burası üniversite dışındaki yüksek mekteplerden nevi şahsına münhasır bir ilim müessesesidir.

Büyük âlimlerden seçilmiş kırk profesör burada muhtelif mevzular üzerinde meccanen ders verir, fakat mektep diploma vermez.

Binaenaleyh bu mektep sırf ilme çalışmak ve ilim yapmak için kurulmuş bir müessese halini almıştır.

Son zamanlarda bu mektebe ilâveten tesis edilmiş olan yeni büyük laboratuarlarda fennin en son terakkileri takib edilmekte ve mühim keşifler yapılmaktadır. Radyomu keşfeden ve bu müessesede çalışan Piyer ve Mari Kûri'ye tevarüs eden Joliö Kûri de bu arada mühim tecrübeler yapmaktadır. Bu tecrübeler Atom kimyasından sonra çekirdek kimyası (Chimie nucleaire) üzerine yürümektedir.

Maddenin esranını arıyorlar. Bunun esasını zaten bulmuş olduklarını iddia ediyorlar. Bu yeni nazariye bugün mektep kitaplarına bile girmiştir. Atom dediğimiz şey eski kimyada öğrendiğimiz gibi artık parçalanmaz bir zerre değildir. En aşağı bir (noyau) çekirdek ile bir Elektron dan mürekkeptir ki bu atom zerresi de idrojenin (müvellidülmanın) atomudur.

Çekirdeğin etrafında elektronlar çoğaldıkça başka cisim-

ler meydana gelir. Bu nazariyeye göre nasıl yıldızlar güneşin etrafında dönerse elektronlar da nüvenin (çekirdeğin etrafında döner ve nasıl kuyruklu yıldızlar, şehaplar mahrekini gaip ederlerse elektronlardan biri veya bir kaç da mahrekini kaybederek atomdan ayrılır, bu atom bünyesi harab olmuş bir manzume gibi mahiyetini değiştirir, artık cisim değişmiştir. başka bir madde olmuştur.

Son asırda yorulmaz ve cüretkâr fen adamları yüksek kudretli elektrik bombardmanile atomların bünyesini harap ederek yeni maddeler ve yeni bir kuvvet bulmak peşinde dolaşıyorlar. Alşimist dediğimiz eski kimyagerler bakırdan altın yapmağa çalışırdı, Lavazyenin kimyası bunun muhal olduğunu söylüyor. Şimdiki atomu tahrip ederek yahut bir kaç elektron ilâve ederek bunu yapmak mümkün olduğunu söylüyor. Yalnız bununla kalmıyor, atom kuvveti dedikleri yeni ve müthiş bir kuvvet de arıyorlar ki bu kuvvet dünyayı alt üst etmeğe kâfi gelecektir.

M. Joliö Kûri bir gazeteciye:

Yüksek tansiyonlu cihazlarımızın tekemmülünden sonra bütün anâsırın birbirine tahvili mümkün olan hâdisat arasına girmiştir. Hattâ bizim küremizde mevcut olmanın yeni anasır bile yapmıştır. diyordu.

Tabii yalnız Kolej dö Frans çalışmıyor, her memlekette böyle çalışanlar ve bu tecrübeleri yapanlar var. Bu yolda en ileri giden memleketlerden biri de Amerikadır.

İşte Amerikada yapılan tecrübeler istinaden M. I. J. de (10.000.000) on milyon volt tansiyonunda bir (Syklotron) — karsırğa donat yapılmış ve yeni tecrübeler başlanmıştır. Bu cihaz radyoma benzer radyasyon yapmakta yani kuvvetli radyom şuaları neşretmektedir. Bir kaç saat çalışmakla bir kaç kilo radyomun göreceği işi görmektedir. Çok pahalı bir madde olan radyomun bütün dünya hastanelerinde ancak üç dört yüz gram kadar bir mevcudu olduğuna nazaran bu yeni cihazın ehemmiyeti takdir olunabilir.

Bir takım nüveler, meselâ (Glisinium, Deutnium) çok süratli ionların sademesi altında parçalanır ve bu esnada transmütasyon yapmağa muktedir şualar neşreder. M. J. G. ile arka-

daşlarının yeni keşfi yukarki hâdiseye dayanır.

Bir uranium nüvesi bir neutron sademesi altında parçalanarak yeni nötronlar husule getiriyor. Bunlar da tekrar kendi hesabına başka yeni nötronlar vücuda getiriyorlar ki bu esnada bir çok nötronlar intişar ediyor ve bu hâdiseye hendesi tenasüp (Geometrik oran) ile oluyor.

Kâşifler : Artık siz hesab edin diyor, bir gram uranium dan iki ton kömür yakmakla elde edilen kuvvete muadil bir enerji husule gelecektir.

Bu nazariye ve bu tecrübe tatbikat sahasına geçince, yani ortaya çıkan bu enerji iddihar edilirden bundan istifade yolları bulunursa küçücük atomun ne büyük bir kuvvet hazinesi olacağı anlaşılır. Profesör ilâve ediyor:

Biz radyomun parçalanması ile 60 kiloluk bir kütle üzerinde yaptığımız tecrübeye bu kitle sademelerin şiddetini hesap etmek için pek zayıf gelmişti. Daha büyük mikyasta bir tecrübe yapacağız, yeni kuvvet menbaini orada bulacağımızı umuyoruz.

M. Bakşı

Türk genci!
Atatürk cumhuriyeti
Sana emanet etti.

Fezada yeni felâketler

v e

Arzımızın Ölümü

Nakleden : Nâzım Altınkaya

Astronomi âlemi de politika âlemi gibi fevkalâde hâdiselere şahit olur. Zaman zaman fezada ânî değişiklikler ve felâketler vukua gelir. Bu hâdiselerden biri de cephei yıldız gurubunda bir yıldızın doğmasıdır. Bu yıldızlardan biri de astronom kayıtlarında Nuova cephei (605 — 1936) rumuzu ile gösterilmektedir. Bu Nuova (x) astronomların güneşin tutulmasıyla en çok meşgul oldukları bir sırada, yani 18 haziran 1936 tarihinde meydana çıktı. Bu Nuovayı Bolonya kütüphanesi memurlarından amatör astronom E. Loreta keşfetmiştir.

Esatirde Cephei

Cephei yıldız gurubu, Dübbü ekberden biraz ilerde kutup yıldızının yanı başında ve kehkeşan içinde bulunmaktadır. Habeşistanın daha ilk felâketini haber veren bu yıldız gurubunun macerası pek meraklıdır.

Habeşistanın vaktiyle (Ethiopia) kralı olan Cephei'nin (Cassiope) adında gayet gururlu bir karısı varmış. Bu kadın Andromed adındaki kızının Nereidden daha güzel olduğunu iddia edermiş. Bunun üzerine Nereid Neptüne şikâyet etmiş. Neptün da Ethiopia'luların başına büyük bir ejder musallat etmiş ve yer yer tufanlar yaratarak cephei diyarını cezalandırmış. Bu

(x) — Astronomlar semada yeni keşfettikleri yıldızları nuova diye isimlendirirler.

felâketlerden Ethiopialılar korkarak Zeüse iltica ve bu ejderden kendilerini kurtarmasını rica etmişler. Zeüs bunlara cepheinin kızı Andromedi ejdere kurban verdikleri takdirde bu felâketten kurtarabileceklerini söylemiş Cephei kızını kurban vermek mecburiyetinde kalmış ve kızı deniz kenarında kayalıklara atıvermiş. O esnada Perse adında bir kahraman meydana çıkarak ejderhaya hücum etmiş ve onu öldürerek Andromedi kurtarmış. Güzel Andromed'da kurtarıcısına varmış ve Zeüs'ta bu vakanın bütün şahitlerini, Cephei ile beraber göğe yerleştirmiş.

Nuova nerede bulunnur?

Nuova Cephei gurubunun koğuboyunu ile w. Cassiopée arasında bulunmaktadır. 1936 haziranında keşfedilen Nuova 3 derece büyüklükte idi. Muayyen bir zaman zarfında 2,4 dereceye düşünceye kadar şuaı (16) defa büyümüştü. Bu Nuovanın ziyası zayıflamaktadır. Astronomlar Nuovanın şimdi bulunduğu yerde daha önce zayıf ziyalı bir yıldızın bulunduğunu tesbit etmişlerdir. 1936 senesinde keşfedilen yıldızlardan bu nuova ikincidir.

21 İkinci kânun 1936 da N. G. C. 4273 keheşanında yeni bir yıldız görülmüştü. Bu yıldız, güneşten 60 milyon defa daha büyük ve hararetinin 200,000 cl. olduğundan ziyası on milyon defa fazlalaşmıştır.

İlk yeni yıldız milâttan 134 sene evvel Hiparh isminde bir zat keşfetmişti, fakat en çok göze çarpan Nuova Cassiopee deki idi. Zühre gibi parlak olan ve gündüzün gözle görülebilen bu yıldız 1572 de Tiko Brah isminde bir âlim keşfetmişti. Sistematik bir tarassuttan ve fotoğraf enstantanelerinden sonra daha 30 adet Nuova keşfedilmiştir. Bunlar çıplak gözle de görülebilir. Bütün Nuovaların ya Keheşanda yahut da perende sisletinde meydana geldiklerini kaydetmek bilhassa mühimdir. Şöyle ki, Andromed yıldız grubunda 1909 dan 1926 ya kadar asgarî 67 Nuova keşfedilmiştir.

Nuovaların renk, ziya ve harareti.

Yeni yıldızların, astronomların şimdiye kadar fezada bulamadıkları bir takım cisimlerin olduğuna katıyen inanılmamalıdır, çünkü bunların ne suretle vücuda geldiğini aşağıda anlyay-

cağız. Yani Nuovanın meydana çıktığı yerde evvelden siyah bir kitlenin yahut zayıf ziyalı bir yıldızın bulunduğu ve bu kitlenin ansızın parlayıp çıplak gözle görülebilecek bir dereceye geldikten sonra, yine muayyen bir zamandan sonra kaybolduğu görülmüştür. Nitekim, Nuova Aquille 1908 senesi tam 800 defa fotoğrafa çekilmiş ve onuncu derecede büyük olduğu tesbit edilmişti; 1918 de ise Nuova şeklinde meydana çıktığında, birinci derece parlak olan Altair yıldızından daha parlak idi. Nuovalarda en çok göze çarpan hâdise, onların anî zuhuru, ziya hararet ve renklerin tebeddülüdür.

Bazı yıldızların bir iki gün evvel, yahut bir iki saat evvel alınmış fotoğrafları, bunlarda hiç bir tebeddülât olmadığı müşahade edilmiştir. Nuovalardaki ziya gayet çabuk yükselmektedir.

Netekim, 1913 te İkizlerde bulunan Nuova 28 saat zarfında 400 defa, perseede bulunan Nuova ise 27 saat zarfında 1500 defa, kartal gurubunda 1918 senesinde dört gün zarfında tam 50,000 defa yükselmiştir. Böylelikle, hemen görülmeyecek derecede küçük olan bir yıldız, ansızın parlıyor, infilâk ediyor ve göğün en göze çarpan yıldızlarından biri oluyor. Bu yıldızların parçalanması, tasavvur edilen bütün fizik felâketlerin en müthişidir. Yeni yıldızlarda yalnız ziya değişmez; bundan mada renk ve hararet de tebdil olur. Kartal grubunun Nuovası ilk zuhurunda açık mavî idi, sonra Prokion gibi sarı, daha sonra Betelgez gibi kırmızı ve en nihayet açık sarı renge girmişti. Bu az zaman zarfında mezkûr Nuovanın harareti 8000 ile 15000 C. arasında oynamakta idi.

Nuovalar nasıl meydana gelirler

Bugün, askerî heyetşinaslar, Nuovaların, iki yıldızın birbirine çarpışmasından hasıl oldukları kanaatindedirler. Yalnız bu karambol direkt değil, yalnız bu karambol direkt değil, yandan olmaktadır. Bu yandan çarpışma, bir an için, her iki yıldızdan ayrılmış olan parçalardan, heyet kızgın bir cisim vücuda getirmektedir. Bu yıldızlar, yandan kendi kızgın yaralarıyla, yine eski istikametlerini takip ederler: Bu yıldızlar yandan çarpışma sahnesinde yalnız küçük bir rol oynamaktadırlar. Üçüncü cisim ki, bu iki yıldızın çarpışmasından vücuda gelendir ve ismi de "Kozmik kıvılcımı," olan bu cisim bütün ziyayı verir, soğu-

İmadan kayıp ve infilâk etmek suretile erimektedir. Bu cisim bir an için 20 milyon derece hararete yükselmektedir.

Nuovaları tetkik ve yıldızların çarpışmalarını tahlil etmek kozmogoni bakımından çok ehemmiyetlidir. Tekâmül ise, bu yıldızları söğütüp ölü bir hale getirebilirdi. Mutlak, fezada hayatı muvazenesini temin etmek için, tabiatın bir mekanizması olmalı, zira öyle olmasa, zamanın mururiyle, bütün feza ölmüş yıldızların mezarlığı olurdu. Öyle ise, yeni dünyaların yaratılış ve gençleşme davasını nasıl tasavvur etmeli? İnsan, aranan mekanizmayı, yıldızların prosesinde bulmaya muktedirdir: Eski ve ölmüş dünyaların çarpışmasından yeni dünyalar — Nuovalar vücuda gelir. Eğer yıldızların çarpışması, iki yaralı yıldızla bir üçüncü cisim netice olarak verirse, o takdirde boşlukta bütün cisimler birbirinden ayrılıp toz haline gelmek demektir. Bunun aksi ise şudur: Eğer iki yıldızın çarpışmasından sonra birleşerek bunlardan bir Nuova hasıl olursa o zaman milyarlarca asırlardan sonra bütün maddelerin tedricen temerküzüne varılır ve böylelikle âlemlerin yeniden zuhur etmesinin ihtimali suya düşmüş olurdu.

Biz fezanın evölüsyonunu ve bilhassa Nuovaların doğuş vaziyetini tasavvur edemeyiz. Çünkü her bir Nuovanın çeşitli başlangıç ve sonu vardır.

Güneş sisteminin yaratılışı ve sonu

Bizim sistemimiz de bir takım yıldızların çarpışmasından vücuda gelmiştir. Bundan bir çok milyon sene evvel güneşimize de böyle bir yıldız yaklaşmış ve onun kızgın kütlesinden bir üçüncü parça ayırmış ve bundan da şeyyareler, yani bizim güneşimizin sistemi hasıl olmuştur. Güneş de, sair yıldızlar gibi bir yıldızdır. Nuovaların bir çoğu, bizi her yıldızın müddeti hayatında asgarî bir defa Nuova olmak ihtimali düşüncesine sevk ediyor. Demek oluyor ki, her Nuovada, bütün bir yıldızın tekâmül hâdisesi bulunuyor. Mâdemki bizim güneşimiz de yıldız addediliyor, ergeç, bir gün Nuava olur ve 600 misli büyür ki, o takdir de onun kızgın kütlesine yalnız kürremiz değil, Merih yıldızı da girmiş olur; sığağın tesirinden kürredeki hayattan eser kalmaz.

Bunu da ilâve edebiliriz: Yıldız hayatının bir anında dahili atom muvazenesinin inkıtamı yaşar ve o zaman da infilâk

edinciye kadar şişer: Güneşimizin hayatında bu değişiklikten daha geçmemiştir. Bazı heyet şinaslar, güneşte bu yeniliğin alâmetlerini gördüklerini ve kısa bir zamanda vukua geleceğini iddia etmektedirler. Eğer öyle ise, kürremize, topraktan yaratılmışın toprağa gir, darbimeselinin yerine "ateşten olmuşsun ateşe gir," diyebiliriz. Beşeriyet için ne müthiş ölüm. Kürrenin hayatına buz ve karanlık nihayet vereceğini tahmin eden beşeriyet müsterih olabilir, çünkü dünya incimad edip bir buz mezarlığına dönmiyecek. bilâkis, bu teoriye bakılırsa, ateşten mahvolacak. Bu müdhiş kollektif kerematuarın resmini bir defa gözünüz önüne getirin. Bir kaç milyon dereceden fazla harareti olan kocaman güneşe, kürremiz saniyede 32 kilometre sür'atle koşuyor. Umumî yangın: Dünya yanıyor. hayatın sonu ve bir iki saat zarfında yaratılmış olan her şeyin sonu.

Bu da pek yakında vukubulacak..

Astronomların düşündüklerine göre, yakın, belki bir iki milyon sene sonra. Taliimiz, fezada hayat bizim hayatımıza nazaran yavaş geçiyor.

Dünü Unutma Bu-
günü İyi Anlarsın

Altıok Andımızdır

Üç Müdhiş Adam

Yazan : TANGÜNER

Şafak söküyordu.. Baltık denizi, küçük bir göldeki su kadar duru ve sakin!.. Dalgasız, köpüksüz, düpe düz uzanıp gidiyor.. Ufukları setleyen şahlanmış dalgalar erimiş gibi!

Gydina önünden Ördingburg'a doğru yol almış küçük bir Leh torpidosunun savurduğu dumanlar görülüyor. Gjedse deltası önünden yukarı doğru koşan bir Alman kruvazörü de seçiliyordu.

Harbin patladığı sabahı.

Bu Leh torpidosu Skajaraktan Şimal denizine çıkarak kurtulmak isterken bir Alman kruvazörünün tâkibine maruz kalmıştı. Torpidonun sür'ati ondan fazla idi; fakat küçük geminin ocağına atılan son kömürün de yalazaları sönmek üzere bulunuyordu.

— Kazan soğuyor mu dedin ?

— Evet !

Kaptan Pinski'nin çeneleri kilidlenmişti. Ateşli gözlerini kumanda dairesinin duvarlarında, yerlerinde, mobilyelerde ve önündeki âletlerde gezdiriyordu. Fakat aradığını bulamıyordu; bu gözlerinden belli idi. Kaptan yakacak bir şeyler arıyordu.

— Kömür kalmadığını kimseye söyledin mi !

— Hayır ! Fakat mürettebat, teknenin yavaşlamasından bunu anladı. Dört tarafa koşup ocağa atacak bir şeyler arıyorlar... İşte kumandan bakınız tayfalar aşağıdan neler çıkar-

mışlar !.

Kumandan Pinski çavuşun işaret ettiği yere bakınca, acı acı gülererek mırıldandı :

— Yastık ve battaniyeler !.. Bunların yapacağı istim bizi kurtarabilir mi hiç !

Biraz durduktan sonra emrini verdi :

— Haydi vazife başına !

Kumandan yalnız kalınca hemen dürbine sarıldı ve geri ufuklara doğru baktı: F. 72, Alman kruvazörü tarafından ısrarla takibediliyordu. Şimdi aralarında beş mil ancak kalmıştı.

Kaptan kumanda köprüsüne çıkarak haykırdı :

— Muzikal!.. Makine kısımlarından başka herkes güverteye !

Beş on saniye içinde F. 72 nin mürettebatı, suvarinin karşısında, sıralandılar. Kumandan bu heykelleşmiş insanları birer birer alından öpdükten sonra konuştu :

— Evladlarım !

Kumandan, bunu söylerken, elile ufuklarda gitdikçe büyüyen bir noktayı gösteriyordu :

— Görüyorsunuz. Düşmanın eline düşmemize çok yok ! Çünkü kömürümüz kalmadı. Ocaklar gittikçe sönyüyor. Bir tek çare var : Şerefle ölmek! Hazırmısınız ?

Kaptanın son sözü, Baltık'ın sularına daha çarpmadan merd Polonya bahriyelilerinin ses yalazası arasında boğuldu :

— Hazırız !

Kumandan son emrini de verdi :

— Arka ve önlerde sağ sol su kesimlerinden aşağı olan kapakları açın !

Bu son kelimeler kumandanının ağzından daha dökülmemişti: arka sıradan üç dinç Polonya bahriyelisi fırlayarak haykırdılar :

— Ocağı parlatacak şey, yok değildir. Kumandanım!

Suvari bu sözleri biraz geç intikal etmişti. Cevap vermesine meydan kalmadan üç bahriyelinin kazanlara doğru inen

merdivenlerde şimşek gibi belirdiklerini gördük:

Üç tayfa ocak önüne indikleri zaman ateşçi sordu :

— Ne o ?

Üçüde birden kükredi :

— Ocağın kapağını aç !

— Yapma Siera! yapma Zoviç! Yapma Puki bu, dünyada görülmüş şey değil... Salmam sizi!

— Çekil !

— Çekilmiyeceğim...

Üçü de yine sesleri gibi bir, ateşçiye bir anda üç yumruk salladılar.

Zoviç aşağıdaki pedala hızla bastı. Ocağın açılan kapağının altından sırttan bir cehennem ağzına doğru kendini fırlattı ve Siera, Zoviç'i ve onu da diğer bir gövde takipten gecikmedi.

Kumandan ve taife, bu tablonun son saniyelerinde yetiştiler. Hepsini, elem, hayret, göz yaşı ve takdisle mezcolmuş bir düşünce bulutu sarmıştı. Bütün bakışlar, F. 72 nin sönmeğe üzere olan ocağında parlayan kadife alevlerde toplanmıştı.

Üç insan gövdesi, F. 72 nin ocağını biran parlattı; fakat kaouanda istem yapamadı.

Alman kruvazörü küçük torpidonun peşini halâ bırakmıyordu. İki gemi arasındaki mesafe ancak bir mil kadar kalmıştı. Kumandan emrini tekrarladı :

Kapakları açın !

İki dakika geçmeden sular güverteyi aşmıştı. Küçük gemide zerre kadar panik hareketi olmadı.

Bütün mürettebat vazifesi başında F. 72 ile beraber sularda kaybolmuştu.

Zoviç, Siera ve Pukinin gayeleri tahakkuk etmemişti, fakat onlar ve arkadaşları, Polonya tarihine kahramanlığın iki şaheser misalini verdiler.

TANGÜNER

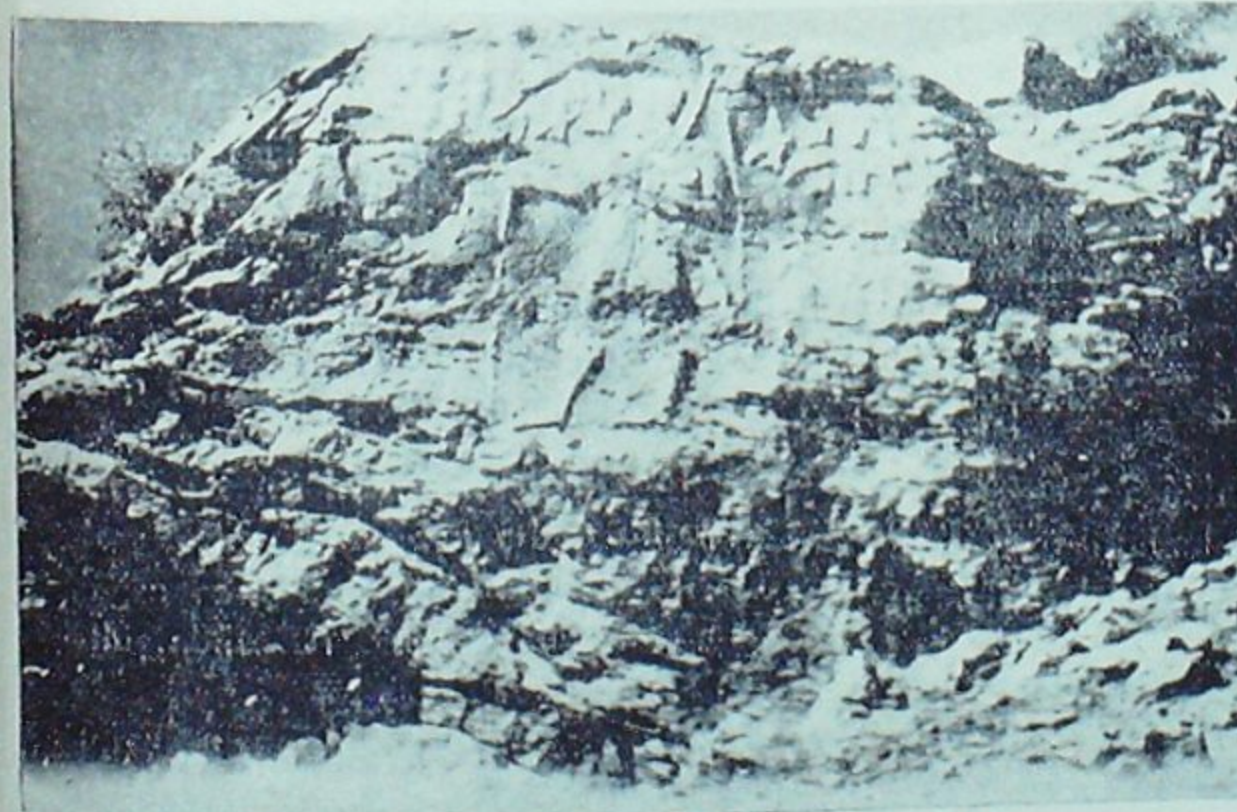
Tarihî Yeni Eserler

Çukurova Bir Anıda Daha Kavuştu

Vilâyetimizin şimal hududunda Saimbeyli kazasının Han-yeri köyünde Gezbel dağının cenub eteğinde Adana — Kayseri nin en kadim yolu üstünde 4,5 metre yüksekliğinde 5 metre genişliğinde büyük bir kaya üzerinde bir Eti eseri bulunmuştur. Adana müzesi müdürü Ali Rıza Yalman Yalgın tarafından 15/9/39 tarihinde bulunan bu eserin, milâddan 1200 — 1500 sene evvel olduğu tahmin edilmektedir. Anıt cenuba nazır ve şarktan garbe kabartma olarak işlenmiş bir haldedir. Hititoloğ profesör Güterbok anıtı takdirle karşılamış ve bunun üstünde yalın kılıç ve asâh olan heykelin Eti prenslerinden birinin heykeli olduğunu tahmin etmiştir.

Yeni bulunan ve üzerinde bir çok Hiyeroğlif yazıları olan bu kıymetli anıdımız, bir kaç sene evvel yine Ali Rıza tarafından Sirkeli de bulunmuş olan diğer bir anıtle, vilâyetimizin ikinci kıymetli tarihî vesikası olmuştur.

Bu eserin Ali Rıza Yalgın tarafından çekilmiş fotoğraflarından bir tanesini okuyucularımıza sunuyoruz.

Antalya Kıyıları

Barbaros ilk akına çıktı bu kıyılardan
Sesi geliyor şimdi en kuytu kıyılardan
Ruhumuz hep o geçmiş günleri özlemede

Kayalar, kayalara yaslanmış durur burda
Varlığını bir asker gibi adanmış yurda
Dört mevsim gece gündüz engini gözlemede,

Ne dostu var ve ne de konuğu bizden başka,
Açıklarda sürünen engin denizden başka
Bu körfez Torosların birikmiş göz yaşdır.

Durgun bir göle benzer, hıncını gizler gibi
Bazan da hırçınlaşır engin denizler gibi
O zaman gönümüzün en yakın yoldaşdır.

Bu kıyılar anımız gibi açık ve dimdik
Kayaları göğsümüz kadar geniş ve çelik
Yabancı bir gölgeden değişir o an rengi,

Bizden başkalarına bu kıyılar kan rengi...

Ziya İlhan

Yugoslav Hikâyesi

ORMAN

Yazan: Drag Petroviç
Çeviren: Nâzım Altınkaya

Yaz akşamları Kamenik ormanı adetâ canlı gibidir. San-ki yürür, yaklaşır, büyür gibi görünür. Doğu ufkunda çizgiler belirir. Bu, güzel kokulu çamların silüetidir. Bu şirin yaylanın yamaçlarında kuzular melemekte, köpekler havlamaktadır. Kulübelerin damlarından duman tütmekte, duvar aralıklarından ocaklarda yanan ateşin alevleri ışıdamaktadır. Ağillarda süt sağılmakta ineklerin kabarmış memelerinden fışkıran sütlerin hışırtısı duyulmaktadır. Pınar başında su dolduran nişanlı kızların şakrak şarkıları köyün dar sokaklarında akisler yaparak uçmaktadır.

Köy bahçelerini gölgeleyen büyük ceviz ağaçlarının yaprakları arasında akşamın alaca karanlığı canlı bir şey gibi titremekte, fısıldamakta ve ürpermektedir. Yamaçtaki ağıl kapısında duran Vasilya koyunları sayarak:

— İşte hepsi burada... diye bağırıyor ve ilâve ediyordu. İlinka sen hakikaten mükemmel bir çobansın biraz gayret et geri kalan koyunları da ağıla sokalım da herşey tamamlansın.

Karısı ağıla girerek koyunlarla meşgul olurken Vasilya gözleri ufukta derin düşüncelere dalmıştı. Bugün ne güzel bir yaz akşamıydı bir zamanlar burada yaşamak ne ömür şeydi. diye mırıldandı. Vasilya gençliğini hatırlamıştı. Bir vakitler o da mes'uddü. Kamenik ormanında kuzularını otlatır ve Allahın gününü çoban kızlarla geçirerek eğlenirdi. Akşam olunca geniş ovaya iner ve kızları iğneleyen eski bir şarkının mısralarını yu-

muşak bir sesle tekrarları. Şimdi bu şarkıyı hatırlamıyordu bile deli gençlik "günleri" gibi o da maziye karışmıştı. Fakat niçin şimdi bütün bunları hatırlıyor? Giden gelir mi hiç? Fakat genç karıştı İlinka her akşam koyunları otlamaktan getirince sanki geçmiş zamanlar geri dönüyormuş gibi bütün hatıraları canlanıyordu. Ne çareki Vasilya artık ununu elemiş eleğini asmış sayılırdı. Genç yaşında evlenmiş, çocukları olmuştu. Sonra büyük harp başlamış iki çocuğu da cebhede ölmüştü. İlk karış çocuklarının ölüm haberinin kahrile vefat etmiş ve yalnız kalmıştı. Malı, mülkü vardı. Fakat neye yarardı? Bu servetten bir yabancıyı istifade etmesi muhtemeldi. Çünkü malına mülküne oturacak bir evladı bir varisi bile yoktu.

Harp bitmiş sulh olmuştu. Vasilyanın dostları evlenmesini ısrarla tavsiye ediyorlardı. İhtiyarladığı zaman kendisine bakacak birisine ihtiyacı olacağını ve belki de Allahın bir evlad ihsan edeceğini söylüyorlardı. Hakları da vardı. Nice kimseler yetmişinden sonra evlad sahibi olmuşlardı. Dünyada herşey olabilirdi.

Vasilya da bu ısrar ve telkinlerin altında genç bir kızla evlendi. İlinga genç ve sıhhatli idi. Fakat aradan iki sene geçtiği halde ortada ne çocuk ne de bir alâmet vardı. İlinka gerek oadaki tarla işlerini gerek ev işlerini tek başına başarıyordu. Yazın o sıcak günlerinde sabahtan akşama kadar tek başına tarlada ekin biçerdi Vasilya da koyunlarını güderdi.

Karısının bu mütemadî çalışmalarından vicdan azâbı duyuyor kendisini sönmeğe başlamış kömür parçası gibi gündün güne daha zayıf ve takatsız hissediyordu. Bir varisi olmadığına yanıyordu. Bu kadar Hayvan, tarla, ev ve bahçe kime kalacaktı? Aceba bunların çoğunu köyün kilisesine mi vakfetmeliydi? Fakat bunu yapmakla ölümünden sonra adının bile anılmıyacağına emindi. İlinka da ondan sonra boş yere yanan mum gibi eriyip sönecekti. Bir gece bunları düşünerek karar verdi ve karısına seslendi :

— Bana baksana İlinka! Senin her zaman tarlada çalışmana gönlüm razı olmuyor. Biz ikimizde kimsesiz insanlarız. Çok şükür malımız da var. Şimdiden sonra yarıncılar tutar tarlaları sürdürür ve onlara ben nezaret ederim. Sen de hayvanları otlatırsın Kamanik meşe ormanı bilersen ne güzeldir. İhtiyar-

ların anlattığına göre bu orman insana çok yararlımış. Ağaçların arasından gençlik rüzgârı eser yapraklarından da kuvvet ve sıhhat damlamış. Bu ormanda insan sanki yeniden canlanır damarlarındaki kan daha hızlı deveren eder, âdetâ kaynarılmış. Bu orman bilhassa çocuğu olmıyan genç kadınlara tesir yaparmış. Dallarından ağustos böcekleri sarkan kütüğünden çam sarı kızı akan kalın gövdeli ihtiyar meşe ağaçlarını bu ormanda görmüş ve göğe kadar yükselen dallarına bulutlar yaslanan ve uçan kartalların kanadlarıyla yelpazelenen ince çam ağaçlarına bir zamanlar ben de tırmanmıştım. Ne günlerdi o günler! Hem bu ormanda küçük bir çocuğun seherde penbeleşen dudaklarını andıran çiçekler de var. Oh! Orası o kadar güzel ve rahattır ki... İlinka kocasına hayretle bakıyordu;

— Himm!. Demek sen vazifeleri değiştirmek istiyorsun öyle mi? Pekâlâ öyle olsun.

— Evet değiştirmek istiyorum. Çünkü yamaçlarda sürülerin arkasından koşmak için lazım olan çeviklik bende yok. İhtiyarladım artık.

İlinga bu tekliften çok müteessir oldu. Hem kendine hem kocasına acıyordu. Kendisinin tozlar içine atılmış yeşil bir çim gibi solduğunu hissediyordu. Tozlar içinde kalan çiçek ebediyen yeşeremeyeceğini biliyordu. Düşünmeğe dalmıştı: Tarlada buğdaylar boy atıyor, erik ağaçlarının penbe eriklerle dolu dalları yerlerde sürünüyor. Fakat koyunları, kuzuları ve küçük keçiler de gözlerinde canlandı. Onları da sever, okşar nazlatırdı derhal kocasına cevap verdi:

— Peki... Şimdiden sonra koyunlara ben bakarım sen de evde istirahat edersin. Hiç bir şeye merak etme.

— Varol güzel kancığım!

Bu sık ve genç ormanda koyunları otlatmak İlinkanın da hoşuna gitmeğe başlamıştı. Ormanın içinde hakikaten hayat vardı. Ormanın kesif yeşilliklerle örtülü derinliklerinden bin bir türlü sesler aksediyordu. Hele yazın öğle zamanları ağaçların tâ tepesinden gelen haykırmalar ormanın bir kenarından o bir kenarına bir uğultu halinde giderdi. Orman arı ile dolu bir kovan gibi vızıltılar yapar ve bazan da gamsız bir kadın gibi şarkı söylerdi. Kışın Kamenik ormanının kuytu yerlerinden kar

pek geç kalkardı. Bu sebeble yazın bile çobanların dudakları susuzluklarını gidermek için kar parçalarını emmekten çatlar ve çitlerin arasından penbe çiçekleri toplarken çobanların elleri diken yaralarıyla kanardı.

İlinga tabiatın bu muhteşem tezat güzellikleri arasında içinde bir şeyin titrediğini adalelerini gerdiğini ve göksünü kabarttığını hissediyor ve daima bağırarak ve kimseyi yanına çağırmak istemiyordu..

— Ne yapıyorsun İlinka nasılsın ?

— İyiyim ya sen nasılsın !

— Biraz odun kestim yaptığım eve biraz kereste lâzım da...

— Nasıl güçmü !

— Hayır... Gencim; kuvvetliyim... Sonra bu işi yapmak için beni kimse icbar etmiyor. Keyfim için çalışıyorum. Eğer sonbahara kadar evi bitirebilirim evleneceğim. Genç delikanlı bu son cümleyi utanarak söylemişti.

— Yalnız yaşamak zor mu?

— Bekârlığı hatırlarsan nasıl birşey oldağünü benden daha iyi anlarsın.

Bence hepsi bir... Şimdi de... İlinka itirafından kızardı.

Genç delikanlı sordu.

— Her zaman böyle yalnızmısın?

— Evet her zaman yalnız... Bu ormanda benden başka çoban yokki..

— Öyle ise buyana gel orada da dize kadar ot var. Ben de orada hergün yalnız olarak ağaç kesmekteyim.

— Her gün mü? Öyle ise ben de her gün hayvanları oraya sürerim.

**

İlinka her gün vadettiği yere gidiyor akşamları geç vakit sürülerini ağla getiriyordu. Akşamın alaca karanlığında kuzular ormandan beyaz damlalar halinde çıkar ovadaki çeşmele-re akardı. Ağıl önünde Vasilya onları karşılar, koyunları say-

mağa başlardı.

— Hepsi tamam! İlinga sen hakikaten mükemmel bir çobansın mükemmel !

Mevsim kışa giriyordu. Vasilya karısına bakıyor memnuniyetini gizliyemiyordu. İlinka da şendi eskisi gibi neşesiz ve acı sözlü değildi. Şimdi büyük bir zevkle çalışıyor sürüleri getirirken şarkı söyleyordu.

Vasilyanın hatırına galiba gençliği gelmişti karısına yaklaştı:

— İlinka anlat bakalım orman nasıl?

— Hakkın varmış. Orman okadar güzel ki... Hem ben şimdi... Vasilyanın gözleri parıldadı, dudakları titrer gibi oldu ve zorla gülümseyerek ihtizazlı bir sesle sordu:

— Benden mi?

İlinka başını sallıyarak önüne baktı:

— Hepsi bir.. Hayırlısı olsun. Hiç olmazsa ocağımız sönmeyecek. sözünü bir türlü bitiremiyordu. O an Vasilyanın etrafında sanki herşey dönüyor kulakları uğulduyordu. Sanki gençliğinde olduğu gibi şarkı söyleyor ve oynayordu. Uzaktaki çam ormanı da göğe uzanmış eller gibi siyah gölgeleriyle sallıyor ve ormanın arkasında da bir çocuk yüzü gibi parlak ve mütebessim çehresiyle ay yavaş yavaş yükseliyordu.

Nâzım Altınkaya

En Büyükle Eserimiz
Cumhuriyettir.

Gönül bu

Bit bilsen sevilisine,
Bu gönül çelişine;
Ne kadat oldu,
Sanırım o yetet soldu,
Lâle zata dönmesin mi gaytı?
Dalları yeşetsin,
Çiçekleri açılsın;
Kuşları ötüşsün,
Neşeler saçılsın;
Kıyı bahata dönmesin mi gaytı?
Kasıpkavutduğun bu el,
Coylansın artık gel,
Gel zülfünü eğetek,
Etteklerin yete değetek;
Çutuşmuş hüznü sönmesin mi gaytı?

Hukuk Fakültesi — Ankara

Kemal Güner

SEVGİM

Sevgim inanıyor sana
Fakat gülmüyor hiç!
O, aynaya akseden hayalimin boşluğunda
Sonsus bir denizdir; ölçülmüyor hiç!
İstiyorumki o daima gülsün
Gülüştüründen güller dökülsün.
Fakat nedense!
Hayalimin deniz kızları
Kıskanırken yıldızları.
Sevgim gülmüyor!
Güldürülmüyor!

Ziya Hazer

Koroğlunun Gürcüstan seferi

— 16 ncı sayfadan artan —

"Bu arada ayın on dördü gibi al atın üstünde başı tuğ-
lu Ayvaz sazı döşüne çekti. O da bir aylık türküsü okudu,"

İskeleye [1] geldi durdu gemiler
Heybetinden dağlar, taşlarıniler
Yatağında aç kurt gibi siniler
Arslantınlı, kurtoyunlu, Koroğlu

*

Sen Doğlu beyisen, Ben İsabalı
Döğüş görmiyeli deli oldum ayalı (?)
Altı Arap atlı; yanı gürzelli
Çark atlısı, çatalınlı Koroğlu

*

Donamaçtan (?) yüklendi de göçümtüz
Uğurun, uğurun kavga ister içimiz
Hoylu, Ayvas, Bey Mustafa uçümtüz
İçimizde nam sahibi Koroğlu

*

Merdlere de koç Koroğlu merdlere
Sen uğrattın türlü, türlü dertlere
Alakarlı, karaardıçlı yurtlara
Çıkıp seyran etmek ister Koroğlu

Atlara zahmalar vurıdu, Dağlar toz dumana boğuldu,
Koroğlu Gürcüstana yürüdü. Bir iki saat sonra yol çatallandı.
Koroğlu sağa gidek, Ayvaz sola gidek dedi. Ayvaz inad edin-
ce Koroğlu sazını eline aldı:

Obası var da şenliği yoktur.
Boştur bu dağların yolu boştur
Tepelere karadumanı çöktünor,
Kıştır bu dağların yolu da kıştır.

— Sonu var —

(1) Bu muhitte İskenderun daima iskele adile anıldığı gibi Payas ta bu
ismi alır.

Evimizin Dört Aylık Çalışma Hülâsası

Temmuz:

1 — Spor komitemiz bahçemizde tenis kordunda tenis
turnuvalarına devam etmiştir.

2 — 19/7/939 da Halkevi Başkanlığına seçilen Nevzad
Güven vazifesine başlamıştır.

3 — Evimiz Hatayın kurtuluşu ve Lozan muahedesinin
mzasının yıl dönümü münasebetiyle 23 - 24/7/939 gecesinde büyük
bir tören tertip ederek bahçemizde bu günlerle ilgili hitabe-
bulunulmuş, şiirler okunmuş, müzik parçaları çalınmıştır.

Ağustos:

4 — Güreş ve akrobatik hareketler yapmak üzere evi-
mize müracaat eden Urfalı pehlivan Bay Raşit ile spor komite-
miz elbirliği yaparak evimizin bahçesinde dört gece Adana ve
muhteli gençleri arasında güreş yaptırılmıştır.

5 — Gösterit kolumuz bu ay içinde asgarî çalışma plânı
mucibince İncirlik ve Gerdan köylerinde iki açık hava temsili
vermiştir. Oynanan piyesler: (Kanun adamı) ve (Tavsiye mek-
tupları) dır. Bu temsilleri (1000) den fazla köylümüz sey-
retmiştir.

6 — Evimizin elbirliği ile Tümkomutanlıkta yapılan umu-
mî program mucibince büyük zafer bayramımızın yıl dönümü
olan 30 Ağustos günü binlerce halkın iştirakiyle kutlanmış ve
bu büyük günün onuruna evimizde bir toplantı tertip edilerek
saat (20,30) da İstiklâl marşı ve üyemizden birinin heyecanlı
hitabesiyle büyük zaferimizin önem ve değeri tebarüz ettirilmiş
ve (Sancağın şerefi), (Uzun Mehmet) piyesleri bahçemizde
kalabalık bir halk önünde temsil edilmiştir.

Uzun Mehmet Temsilinde

Sancağın Şerefi Temsilinde

Eylül :

7 — Beynelmîlî durum üzerine Sayın Başvekilimizin neşrettiği Hükûmet tebliğinde bilhassa işaret buyurdıkları (Fazla istihsale hız verilmesi) kaydını göz önünde tutan Halkevimiz. Bu hususta halk ve köylüyü irşadi kendisine önemli bir vazife bilmiş ve bu gaye için şehrin en kalabalık ve halkın toplu bulunduğu Borsa ve diğer kahvelerde konferanslar tertip etmiş ve aynı maksatla guruplar halinde ayrı ayrı köylere gidilerek fazla ekim ve bunun tevliit edeceği menfaatler — hakkında köy meydanlarına ve kahvelere toplanan köylülerle konuşmalar yapılmış ve yine bu mevzuda makaleler hazırlanarak mahalli gazetelerde neşredilmiştir.

8 — 939 — 940 Senesi ders yılının başlaması itibarile cidden fakir ve yardıma muhtaç talebelere evimiz sosyal yardım komitesince yardım edilmeğe başlanmıştır.

9 — Evvelce vilâyet teşkilâtı dahilinde iken Evimizin üzerine aldığı (Halk işleri bürosu) vezaifi Evimiz kalemi tarafından tedvir edilmekte ve müracaat eden bir çok köylü ve yoksul halkın dilekçe, ilmühaber, nüfus, mahkeme, tapu vesair işleri için gereken yazıları yazılmakta ve işlerinin takibinde önyak olunmaktadır. Bu ay içinde (162) müracaat sahibinin işleri intaç edilmiştir.

10 — Evimiz radyosuna bağlanan hoparlorlarımızla günün muayyen saatlerinde radyo havadisleri ve müzik neşriyatı halkımıza dinlettirilmektedir.

11 — Evimizin tenis kurdunda ev tesisçileri ve heveskâr gençler her gün eksersizlerine devam etmektedir.

12 — Ar kolumuz orkestrası muntazaman çalışmaktadır ve her gün muayyen saatte hoparlorlarla müzik ve plak neşriyatı yapmaktadır.

Birinci Teşrin :

13 — Halkın bandodan daha fazla istifadesi düşünülerek kadronun genişletilmesine ve şehrin kalabalık yerlerinde haftanın muayyen günlerinde bando çalınmasına karar verilmiştir. Şimdilik Halkevi bahçesinde cumartesi günleri bu faaliyete başlanmıştır. Pazar günleri de Atatürk parkında devam edilecektir.

14 — Komitelerimizde münhal bulunan üyeliklere seçim yapılmıştır.

15 — 10/10/939 da ders yılı başı olmak münasebetile şehrimiz orta tedrisat muallimlerini birbirleriyle tanıştırmak ve evimizle alâkalarını sıklaştırmak maksadiyle danslı bir çay verilmiştir. Bu çay ilk okul öğretmenlerine tekrar edilecektir.

16 — Yıllık konferanslar programı tesbit edilmiş ve ilk konferans 17/10/939 da Erkek Öğretmen Okulu Direktörü Bay Naci Ecer tarafından terbiye mevzuu ve ikinci konferansda Kız lisesi edebiyat öğretmeni Bayan Belkis Zincirkıran tarafından edebiyat mevzuu üzerinde kalabalık bir dinleyici önünde verilmiştir.

17 — Kitapsaray komitemiz kütüphanede mevcut cildsiz kitapların ciltletirilmesine başlamıştır.

18 — Evimizde mükemmel vesaitle bir fotoğraf laboratuvarı tesis edilmiştir. Yakında kurslara başlanacaktır. Bu laboratuvarın aynı zamanda Evimizin fotoğraf arşivi için de geniş mikyasa istifade edilecektir.

19 — Halk işlerinden 147 yoksulun istida, ilmühaber vesair dilekçeleri yazılmış, işleri takip edilerek intaç edilmiştir.

20 — Sosyal yardım komitesince 2 yoksul talebeye elbise, 5 talebeye iskarpin, üç talebeye çanta, muhtelif tahsil çağındaki 18 yoksul talebeye de kitap verilmiştir. Bir talebenin de önlük, kasket, çorap vesair gibi eşyaları temin edilmiştir.

Ayrıca Ankarada tahsilde bulunan Adanalı yoksul bir talebeye yıllık mektep masraflarını karşılamak üzere 100 lira yardımda bulunulmuştur.

21 — Cumhuriyetimizin on altıncı yıl dönümünü canlı bir şekilde geçirmek için hazırlıklar yapılmış 28/10/1939 günü cirit oyunları ve gecesi Halkevi salonunda Ar komitesi tarafından bir konser ve Vehbi Evinç tarafından bir konferans verilmiş; ve 29 günü Atatürk anıtında yapılan çelenk konma merasimine bando önde olarak bütün Halkevliler iştirak ederek, büyük bayram şerefine Evimizin hazırladığı çelenk anıta konmuştur.

29 akşamı talebeye Halkevi salonunda tarihî ve edebî filmler gösterilmiş, kız ve erkek iki talebemiz tarafından da Cumhuriyet mevzuu üzerinde konuşmalar yapılmıştır.

30 ve 31 geceleri Asri sinemada temsil kolu tarafından Ateş piyesi temsil edilmiştir. Bu temsillere 1300 davetli gelmiştir.

Yayın Direktörü : ARIF NİHAD ASYA
Yazı İşleri Direktörü : VEHBI EVİNÇ
Basıldığı Yer : TÜRK SÖZÜ Bs.

Halkevi Dergilerini Okuyunuz, Tavsiye Ediniz.

Halkevinin adı	Derginin adı	Halkevinin adı	Derginin adı
Ankara	Ülku	İzmir	Fikirler
Afyon	Taşınar	Kayseri	Erciyaş
Amasya	Yeşilirmak	Kars	Doğuş
Antalya	Türk Akdeniz	Konya	Konya
Bafra	Altınyaprak	Manisa	Gediz
Balıkesir	Kaynak	Mersin	İçel
Bursa	Uludağ	Merzifon	Taşan
Burdur	Burdur	Milâs	Yeni Milâs
Artvin	Çoruh	Mugla	Mugla
Denizli	İnanç	Niğde	Akpınar
Diyarbakır	Karacadağ	Niksar	Ülker
Elazığ	Altan	Trabzon	İnan
Eminönu	Yeni Türk	Samsun	19 Mayıs
Eminönu	Halk bilgisi haberleri	Sinop	Dıranaz
Eskişehir	Halkevi	Sivas	Orta Yayla
Gireson	Aksu	Yozgat	Bozok
Isparta	Ün	Zonguldak	Kara Elmas